-- Scientific Journal, Tax Research --
Volume 32, Issue 63, Autumn 2024, 161-220
taxjournal.ir
DOI:/10.61186/taxjournal.33.63.160

Iranian National Tax Administration

Identifying and Prioritizing the Criteria of the Tax Compliance Model with the Approaches of the Perception of Tax Justice and Trust in the Government

Ehsan Sadeghi — Department of Accounting, Qaenat Branch, Islamic Azad University, Qaenat, Iran.

Mohammad Reza Razdar* — Department of Accounting, Qaenat Branch, Islamic Azad University, Qaenat, Iran.

Mahmoud Lari Dasht Beyaz — Department of Accounting, School of Economics and Administrative Sciences, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran.

Abstract

Tax compliance is a conceptual alignment between tax amounts and principles of tax justice. In societies with strong and complex tax systems, the importance of tax compliance as a key factor in enhancing public trust and economic stability becomes more prominent. Perceptions of tax justice and trust in the government are also crucial tools used in evaluating and analyzing tax compliance. This research aims to present a model of tax compliance with a focus on perceptions of tax justice and trust in the government. This study falls within the category of mixed research and is exploratory in nature, conducted in two qualitative and quantitative phases. Theoretical foundations were gathered through library research and document studies to explain the literature related to the research topic. The research population includes policymakers and planners working in the Tax Affairs Organization and academic experts in the field of taxation, totaling 25 individuals identified as experts. In qualitative research, non-random purposive sampling, including targeted sampling and theoretical saturation

* Corresponding Author: mr2razdar@gmail.com
How to Cite: Sadeghi, E., Razdar, M. R., & Lari Dasht Beyaz, M. (2024). Identifying and Prioritizing the Criteria of the Tax Compliance Model with the Approaches of the Perception of Tax Justice and Trust in the Government. *Tax Research Paper, 32*(63), 161-220.

Original Research
Received: 24/05/2024 Accepted: 24/11/2024
e-ISSN: 2717-1817 p-ISSN: 2251-64-84

criteria, was used, resulting in the identification of 25 participants. A total of 25 questionnaires were collected, and four questionnaires were used for further validation, resulting in a final collection of 29 questionnaires.
In the quantitative section, the research population consists of all tax officials and taxpayers in the North Khorasan, Razavi Khorasan, South Khorasan provinces, and Tehran province. Cochran's formula is used for sampling in the quantitative phase, employing a cluster sampling method that is accessible. Due to the unlimited size of the research population, a sample size of 385 individuals was determined, and 400 questionnaires were distributed, with a total of 262 questionnaires collected. Descriptive and inferential statistical analyses were performed using software such as Excel 2013, SPSS 26, ANP, and Smart-PLS3. Based on the qualitative analysis, considering the results of fuzzy Delphi and panel consensus, and reaching theoretical saturation, three dimensions, four components, and twenty-three indicators were identified by experts. After testing and validating the research model, the results indicate the confirmation of the model, meaning the proposed dimensions, components, and indicators are validated. To examine and validate the models, the model determination coefficient was obtained after confirming the dimensions, components, and indicators. Additionally, the goodness-of-fit (GOF) index was used to measure the model's goodness, showing a strong overall fit of the research model. Dimension rankings also indicate that the highest priority is related to the dimension of trust in the government, with tax compliance being the lowest-ranked dimension, and the dimension of perception of tax justice holding the second rank.

Introduction

Taxes, as a means of social welfare, are collected from individuals and legal entities voluntarily and compulsorily to finance public expenditures. This process reduces the income of individuals and companies. Some taxpayers fulfill their tax obligations with awareness and a sense of civic responsibility, while others refuse to fulfill these responsibilities. This practice is called tax compliance (Guzel et al., 2019). Tax compliance means correctly performing tax duties, including accurately calculating debt, completing tax returns on time, and paying debts on time. In the field of income tax, tax compliance is defined as the ratio of declared income to actual income (Tohomna et al., 2023; Chang et al., 2000). Tax non-compliance or tax evasion occurs when taxpayers intentionally refuse to fulfill their obligations. This phenomenon can lead to a decrease in government revenue, which in turn poses serious challenges to the public and government sectors. Various factors, such as social norms, the complexity of tax laws, moral and sociological motivations, audit rates, and penalties, play a role in shaping this behavior. Most analyses have focused on preventing tax evasion through detection and punishment, but this approach does not provide an adequate explanation for non-compliance among taxpayers

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

(Thani and El-Husseini, 2019). Trust in the government and laws is known to be one of the factors influencing tax compliance. According to the theory of planned behavior, taxpayers should act on their obligations based on rational thinking. Taxpayers' trust in the government and the law can influence their decisions to comply with tax obligations. Research shows that the level of trust affects tax behavior; as trust in the government increases, people are more inclined to comply with tax obligations because they believe that tax resources are spent correctly (Vidori and Erwan, 2019). Although much research has been conducted on tax compliance, few studies have examined the effect of trust in the government and the perception of tax justice. This framework assumes that tax compliance is influenced by trust in the government (Gangel et al., 2013; Gobna and Van Dyke, 2016). Also, trust in the government is known to be one of the main factors in the perception of tax justice. These studies show that trust in government has a direct effect on tax compliance (Gubna and Van Dyke, 2016). Various studies, especially in the field of trust and tax justice, have examined the positive relationship between these two variables (Holtz and Harold, 2008; Holtz, 2013; Jimenez and Eyre, 2016). Also, these studies show that the perception of tax justice plays a mediating role in the relationship between trust in government and tax compliance (Jimenez and Eyre, 2016). Based on Gozel et al. (2019), three key conclusions have been obtained: 1) there is a positive and significant relationship between trust in government and tax compliance through the perception of tax justice, 2) trust in government directly affects tax compliance, and 3) there is a positive and significant relationship between trust in government and the perception of tax justice.

In general, it is accepted in the tax compliance literature that the perception of tax justice increases trust in the government and improves tax compliance. This issue can vary depending on the cultural structure of societies. Accountants, who are responsible for implementing tax affairs, play an important role in guiding and complying with the laws by informing taxpayers about tax laws. The higher the level of tax compliance of accountants, the more they are expected to be able to help increase taxpayers' awareness and guidance. The purpose of the present study is to present a model in the field of tax compliance with the approach of the perception of tax justice and trust in the government. It is expected that the results of this study will help improve tax policies and guide future research. Given that tax revenues play a major role in the government budget, it is necessary to conduct this study to help improve tax compliance and reduce dependence on oil revenues. The ultimate goal of the study is to examine the role of the perception of tax justice and trust in the government in tax compliance. In this regard, the research questions are as follows:

- What dimensions, components, and indicators does the tax compliance model have with the approaches of tax justice perception and trust in the government?
- How is the prioritization of the finalized dimensions, components, and

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

indicators of the tax compliance model with the approaches of tax justice perception and trust in the government?

Research Methodology

The research method is a combination of qualitative and quantitative methods. In the qualitative stage, a closed questionnaire was designed and the fuzzy Delphi method was used for analysis. Also, in the quantitative stage of the research, a survey method was used, and the final questionnaire extracted from the fuzzy Delphi part was used for fuzzy network analysis.

The statistical population of this research consists of a group of experts, including policymakers and planners working in the Tax Affairs Organization and academic members specializing in the field of taxation, who have been selected purposefully and judgmentally, and 2 of these experts have been considered. The selection of the research sample in qualitative research is a non-random sampling method of a selective type (purposive sampling method and theoretical saturation criterion and the key people (experts) sampling technique). Also, 25 questionnaires were collected and 4 questionnaires were distributed for further confirmation, and finally, 29 questionnaires were collected. In other words, the distribution of the expert questionnaire continues until no new component or discussion is raised, in other words, we have reached theoretical saturation.

Research findings

In order to analyze, the fuzzy Delphi analysis method and fuzzy network analysis proposed in the statistical inference test section have been used.

The results of the fuzzy Delphi analysis method

A survey of tax experts

After determining the benchmark indicators of tax factors, in order to determine the weight of different parameters, survey forms including all parameters were prepared and provided to the experts for completion, the preliminary result of which is prepared as follows. It should be noted that due to the examination of tax factors that include the factors of fulfilling legal obligations, complying with tax laws by the taxpayer, the structure of the tax system, carrying out tax planning and obtaining sufficient knowledge, completing tax returns, maintaining information, consulting/ Tax planning is fulfilling the requirements set forth in tax laws and a good tax system (certainty, convenience, and efficiency).

Pairwise comparison matrix of research experts

In the second step, according to the initial results of experts' opinions, the pair matrix has been calculated. It should be noted that due to the high number of identified indicators, only the opinion of the first expert has been presented.

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

In this matrix, the opinions of the first expert are given in the first column of Taksim on all the answers provided about the other nine factors of Taksim. In the second column, the result of dividing the answer to the second factor by the other nine factors is presented, and the other columns are done in the same way.

Table4. Expert Opinions First

9	8	7	6	5	4	3	2	1	
1	1	1	1.25	1.25	1.25	1.25	1	1	Fulfilling legal obligations
1	1	1	1.25	1.25	1.25	1.25	1	1	Compliance with tax laws by the taxpayer
0.8	0.8	0.8	1	1	1	1	0.8	0.8	The structure of the tax system
0.8	0.8	0.8	1	1	1	1	0.8	0.8	Doing tax planning and getting enough knowledge
0.8	0.8	0.8	1	1	1	1	0.8	0.8	Completing the tax return
0.8	0.8	0.8	1	1	1	1	0.8	0.8	Data retention
1	1	1	1.25	1.25	1.25	1.25	1	1	Tax consulting/planning
1	1	1	1.25	1.25	1.25	1.25	1	1	Fulfilling the requirements stipulated in the tax laws
1	1	1	1.25	1.25	1.25	1.25	1	1	Good tax system (certainty, convenience and efficiency)

Source: Research finding.

Finding the weight of the parameters using the FDAHP method

After conducting the survey and evaluating the results, all the results have been used to form the main pairwise comparison matrix of the parameters. Triangular membership function and as a result fuzzy numbers according to the following mathematical relations have been used in forming the said matrix. The fuzzy pairwise comparison matrix between 9 indicators is as follows:

$$a_{ij} = (\alpha_{ij}, \delta_{ij}, \gamma_{ij})$$

$$\alpha_{ij} = Min(\beta_{ijk}), k = 1, \dots, n$$

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

Table5. Delphi Pairwise Comparison Matrix between 9 Surveyed Indicators

Doing tax planning and getting enough knowledge			The structure of the tax system			Compliance with tax laws by the taxpayer			Fulfilling legal obligations			
5	1.055	0.6	3	1.043	0.6	2	0.952	0.6	1	1	1	Fulfilling legal obligations
2.5	1.11	0.6	5	1.17	0.75	1	1	1	1.667	1.092	0.75	Compliance with tax laws by the taxpayer
2.5	0.949	0.25	1	1	1	1.333	0.855	0.2	1.667	0.933	0.333	The structure of the tax system
1.333	1.012	1	4	1.067	0.4	1.667	0.912	0.4	1.667	0.966	0.4	Doing tax planning and getting enough knowledge
2.5	1.041	0.5	2.5	1.097	0.4	1.667	0.938	0.4	1.667	1.024	0.4	Completing the tax return
1.5	1.041	0.667	4	1.097	0.4	1.667	0.938	0.4	1.667	1.024	0.4	Data retention
1.5	0.947	0.5	2	0.998	0.6	1.333	0.853	0.4	1.333	0.931	0.4	Tax consulting/ planning
2.5	1.117	0.6	3	1.178	0.75	1.25	1.007	0.6	1.667	1.099	0.75	Fulfilling the requirements stipulated in the tax laws
2.5	1.043	0.5	2	1.1	0.6	1.333	0.94	0.4	1.667	1.026	0.6	Good tax system (certainty, convenience and efficiency)

Source: Research finding.

$$\delta_{ij} = \left(\prod_{k=1}^{n} \beta_{ijk} \right)^{1/n}, k = 1, \dots, n$$

$$\gamma_{ij} = Max(\beta_{ijk}), k = 1, \dots, n$$

The numbers presented for the first factor (fulfilling legal obligations), which is equal to (1, 1, 1), have been calculated as follows. For the first level, the minimum score obtained from Table 5 is provided for all experts. For the second level of the formula, the geometric mean of the experts' opinions in the first question is all the experts, and finally, the third level is the maximum score of the experts in the first question.

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

It should be noted that due to the large number of calculations, only the first 9 indicators have been presented. In the next step, the fuzzy numbers $\tilde{Z}$ and (Z_i) ~ are calculated using the following relationships for different indicators, and the results of the calculations are included in the following table:

$$\tilde{Z} = \left[\widetilde{a_{ij}} * \ldots * \tilde{a}_{ij}\right]$$

$$\widetilde{Z_\iota} = \widetilde{Z^{1/n}}$$

Table 6. The Calculation of the Relative Fuzzy Weight of Indicators

Z_i			Z			
2.335513	1.002097	.0651261	2083.333	1.019054	0.021	Fulfilling legal obligations
2.226859	1.078782	0.7426	1356.337	1.998254	0.55	Compliance with tax laws by the taxpayer
1.714455	0.923019	.0373109	128.6008	0.485939	0.0001	The structure of the tax system
1.880882	0.684788	.0496455	296.2963	0.871012	0.002	Doing tax planning and getting enough knowledge
1.884457	1.012615	.0492911	301.4082	1.119561	0.002	Completing the tax return
1.821769	1.012615	0.480852	222.2222	1.119561	0.001	Data retention
1.450086	0.921452	0.509607	28.4444	0.478557	0.002	Tax consulting/planning
1.948288	1.087025	0.701498	406.901	2.120709	0.041	Fulfilling the requirements stipulated in the tax laws
1.749505	1.014862	0.597903	154.321	1.142139	0.01	Good tax system (certainty, convenience and efficiency)

Source: Research finding.

According to the following relationships, the fuzzy and non-fuzzy weights of the indicators have been calculated, and the results are listed below:

$$\widetilde{W_i} = \widetilde{Z_\iota} * (Z_i * \ldots * Z_n)^{-1}$$

$$W_i = \left(\prod_{j=1}^{3} W_{ij}\right)^{1/3}$$

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

De-fuzzification of parameter weights

In order to convert the fuzzy data into data that can be measured and compared, at this stage, the results obtained for the nine tax factors have been de-fuzzified. At this stage, to de-fuzzify the weight of the indicators, according to the above relationship, the geometric mean of the components of the fuzzy number of the weight of the parameters is obtained, and thus the weight of the parameters is expressed as a definite number

The results of the network analysis method

In this research, the network analysis technique (ANP) has been used to determine the weight of the criteria and indicators of the model. The results are as follows:

Prioritizing the dimensions of the tax compliance model with approaches to the perception of tax justice and trust in the government

Based on the Super Design software:

Dimension of trust in the government with a normal weight of 0.62501 is the first priority.

Dimension of justice perception of tax with a normal weight of 0.23849 is placed in the second priority.

Dimension of Tax compliance has the lowest priority.

The compatibility coefficient of the comparisons made is also equal to 0.01759, which is smaller than 0.1, so the comparisons made can be trusted.

Conclusion

In societies that have a strong and complex tax system, the importance of tax compliance as a key factor in promoting public trust and economic stability is more important. Approaches to the perception of tax justice and trust in the government are also important tools that are used in the assessment and analysis of tax compliance. The approach of perception of tax justice is focused on the attitude and opinions of people towards justice in the distribution of tax burden. Tax justice can strengthen tax compliance to the extent that it provides people with a sense of justice and balance in the distribution of the tax burden. On the other hand, the approach of trust in the government emphasizes the level of people's trust and confidence in the government's power and performance in tax management. Trust in the government plays an important role in promoting tax compliance because people with more trust may adopt the best tax behaviors in response to tax policies and laws. The perception of tax justice means people's feelings about the balance and fairness of taxation. This perception is investigated based on behavioral and psychological theories and studies show that the perception of tax justice has a significant effect on people's tax behavior. Considering that trust in the government plays an important role in tax interaction, building public trust and strengthening communication between the government and citizens

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

will bring a significant improvement in tax compliance. Citizens' trust in the government and its executive power has a direct effect on people's willingness to comply and pay taxes. The purpose of the current research is to identify and prioritize the criteria of the tax compliance model with the approaches of the perception of tax justice and trust in the government. In this regard, the first question of the research examines the dimensions, components and indicators of the model, taking into account that first by focusing on the theoretical foundations and research backgrounds, the dimensions, components and indicators were extracted, and then using fuzzy Delphi analysis. It can be stated that: First, the dimensions of the research including tax compliance, perception of tax justice and trust in the government were determined.

Also, the components of tax compliance, focusing on theoretical literature and research background, included tax factors, structural features, economic approaches, and behavioral approaches.

In the component of tax factors, it can be seen that the indicators of the structure of the tax system, carrying out tax planning and obtaining sufficient knowledge, completing the tax declaration, maintaining information and consulting/tax planning have been removed from the research, and the approved indicators of tax factors include: Delivering legal obligations, complying with tax laws by the taxpayer, fulfilling the requirements stipulated in the tax laws and the tax system are good.

In the component of structural characteristics, the indicators of the use of the probability of disclosure, the role of monetary costs and the complexity of tax laws have been removed from the research, and the confirmed indicators of the structural characteristics include the tax rate, the use of the penalty structure, and the quality of governance.

In the component of economic approaches, indicators of source of income and sanctions should be removed from the research, and the approved indicators of economic factors and approaches are economic and behavioral approaches and the amount of income.

In the component of behavioral approaches, indicators of demographic characteristics, complexity and managerial preferences have been removed from the research, and the confirmed indicators of behavioral characteristics include people's behavior and psychological factors, fairness and influence of colleagues and ethics.

In the dimension of the perception of tax justice, no component has been defined and only the index has been defined that the indicators of increase in tax implementation, the government's tax strategy and policy, and the feeling of taxpayers have been removed from the research, and the confirmed indicators include the fair financial system, Tax satisfaction of taxpayers, justice in taxation, psychological factors of tax justice and improvement of public services.

In the dimension of trust in the government, no component has been defined and only the index has been defined, which is the indicators of social capital,

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

fair and competitive elections, democratic government, supervisory institutions free from politicization, electronic government and information flow, efficient economic and social policy and decentralization has been excluded from research and the confirmed indicators include social-demographic variables, the performance of politicians, freedom in inspecting the performance of the government, interaction and communication, and trust in citizens and reluctance to participate.

What is the prioritization of the final dimensions, components and indicators of the tax compliance model with the approaches of the perception of tax justice and trust in the government?

In prioritizing the dimensions, the results showed that trust in the government is the priority, tax justice perception is the second priority, and tax compliance is the least priority. In the prioritization of the components, tax factors are the priority, economic approaches are the second priority, behavioral approaches are the third priority, and structural features have the lowest priority.

In prioritizing the indicators of tax factors, the index of "fulfilling legal obligations from tax criteria is an important factor" and is the first priority. The indicator "Compliance with tax laws by the taxpayer, one of the tax factors, plays an important role in the behavior of the taxpayer" is the second priority. The index of "a good tax system (certainty, convenience and efficiency) in line with the tax factors, can have a practical role" is in the third priority.

In the prioritization of indicators of structural characteristics, the index of "the quality of governance of structural characteristics can have a role on people's decision to comply with tax compliance" is the first priority. The indicator "Using fine policy" is the second priority as one of the structural characteristics. The index "tax rate to determine the amount of tax is one of the structural characteristics affecting tax compliance" has the lowest priority.

In prioritizing indicators of economic approaches, the index "the amount of income from economic characteristics has a direct relationship with people's adherence to paying taxes", which is the priority. The indicator "Economic and behavioral approach of economic characteristics can be effective in the tax behavior of people" is in the second priority. The index "Economic factors and approaches that are defined by economic characteristics can play a role in people's tax decisions" also has the lowest priority.

In prioritizing indicators of behavioral approaches, the indicator "the fairness of tax laws can affect the behavioral characteristics of taxpayers." It is the priority. The index "people's behavior and psychological factors are effective in tax decisions and people's adherence to tax obligations" is the second priority. The index "behavior of tax administration employees and compliance with ethics, as one of the behavioral characteristics, It can have a significant effect on the behavior of taxpayers" also has the lowest priority. In prioritizing indicators of tax justice perception, the index "improvement of public services can have an effect on Modi's understanding of the concept of tax justice and

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

tax laws" is the priority. The indicator "Modi's understanding of tax laws can be effective in improving fairness in taxation" is the second priority. The indicator "the fairness of the tax system in line with the perception of tax justice is effective on the perception of tax laws" is the third priority.

In the prioritization of indicators of trust in the government, the index "interaction and communication is one of the criteria of trust in the government that causes the creation and formation of the trust of taxpayers" is the priority. The indicator "Freedom in the inspection of the government's performance from the criteria of trust in the government can affect the decisions of taxpayers" is in the second priority. The "citizens' trust and reluctance to participate" index can play an important role in increasing trust in the government in the field of tax obligations, which is the third priority.

According to the obtained results, tax compliance has positive and extensive effects on the tax system and society. The perception of tax fairness and trust in the government are among the factors that contribute to tax compliance. Also, tax compliance can have a positive effect on economic and behavioral trends. This will improve economic performance, create employment and reduce tax violations.

In addition, tax compliance can help strengthen the structural features of the tax system. Designing a tax system based on the principles of justice, transparency and simplicity, and appropriate tax compliance, can improve the collection of tax resources and the distribution of resources in society. By increasing tax compliance and implementing tax laws correctly, the legal system and public trust in justice and fairness regarding tax payments will be strengthened.

This leads to improvements in social and economic behaviors related to taxes and helps the society to benefit from the positive results of the tax system. Hence, tax compliance can realize improvement and sustainable development in the society.

As a result, tax compliance plays an important role in improving the structural features of the tax system, building public trust, strengthening the economic process and tax-related behaviors. Improving the perception of tax justice and trust in the government, designing a suitable tax system along with tax compliance, and paying attention to tax factors and behavioral trends related to tax, can bring improvement and stability in the tax system and more productivity of financial resources in the society.

Keywords: Tax, Tax Compliance, Trust in the Government, Perception of Tax Justice.

JEL Classification: H30, H26, D73, D63

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

-- مجله علمی، پژوهشنامه مالیات --
شماره ۶۳، دوره ۳۲، پاییز ۱۴۰۳، ۲۲۰-۱۶۱
taxjournal.ir
DOI:/10.61186/taxjournal.33.63.160

مقاله پژوهشی
تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۳/۰۴
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۹/۰۴
p-ISSN: ۲۲۵۱-۶۴-۸۴
e-ISSN: ۲۷۱۷-۱۸۱۷

شناسایی و اولویت‌بندی معیارهای مدل تطابق مالیاتی با رویکردهای ادراک عدالت مالیاتی و اعتماد به دولت

احسان صادقی گروه حسابداری، واحد قائنات، دانشگاه آزاد اسلامی، قائنات، ایران.

محمدرضا رازدار* گروه حسابداری، واحد قائنات، دانشگاه آزاد اسلامی، قائنات، ایران.

محمود لاری دشت بیاض گروه حسابداری، دانشکده علوم اداری و اقتصادی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران.

چکیده

تطابق مالیاتی، مفهومی است که به تطابق بین مقادیر مالیاتی و اصول عدالت مالیاتی اشاره دارد. در جوامعی که سیستم مالیاتی قوی و پیچیده‌ای دارند، اهمیت تطابق مالیاتی به عنوان عاملی کلیدی برای ارتقای اعتماد عمومی و پایداری اقتصادی بیشتر مورد توجه قرار می‌گیرد. هدف پژوهش حاضر، شناسایی و اولویت‌بندی معیارهای مدل تطابق مالیاتی با رویکردهای ادراک عدالت مالیاتی و اعتماد به دولت می‌باشد. این پژوهش در زمره پژوهش‌های ترکیبی و از نوع اکتشافی بوده که در دو مرحله کیفی و کمّی اجرا گردید. جهت گردآوری مبانی نظری اطلاعات در خصوص تبیین ادبیات موضوع تحقیق از روش کتابخانه‌ای و مطالعات اسنادی استفاده شد. جامعه آماری پژوهش شامل سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان شاغل در سازمان امور مالیاتی و اعضای هیأت علمی متخصص در زمینه مالیات می‌باشند که در نهایت شامل ۲۵ نفر به عنوان خبره معرفی شدند. انتخاب نمونه تحقیق در پژوهش‌های کیفی از نوع روش نمونه گیری غیرتصادفی از نوع گزینشی (روش نمونه‌گیری هدفمند و معیار اشباع نظری و از تکنیک نمونه افراد کلیدی (خبرگان) می‌باشد و در نهایت ۲۵ پرسشنامه جمع‌آوری شد و ۴ پرسشنامه به منظور تأیید بیشتر توزیع گردید و در نهایت ۲۹ پرسشنامه جمع‌آوری شد. جهت تجزیه و تحلیل از دو روش آمار توصیفی و استنباطی و نرم‌افزارهای نظیر ANP، SPSS26، Excel2013، استفاده گردید. بر اساس تحلیل بخش کیفی با توجه به نتایج دلفی فازی و اجماع اعضای پانل و رسیدن به اشباع نظری، سه بُعد، چهار مؤلفه و بیست و سه شاخص از نظر خبرگان مشخص شدند. همچنین رتبه‌بندی ابعاد نشان می‌دهد بالاترین اولویت مربوط به بُعد اعتماد به دولت و بُعد تطابق مالیاتی پایین‌ترین رتبه را دارا هستند و بُعد ادراک عدالتی مالیات در رتبه دوم قرار دارد.

کلیدواژه‌ها: ادراک عدالت مالیاتی، اعتماد به دولت، تطابق مالیاتی، مالیات.

* نویسنده مسئول: mr2razdar@gmail.com

مقدمه

مالیات به عنوان یکی از ابزارهای تأمین رفاه اجتماعی، به منظور تأمین مالی هزینه‌های عمومی از افراد حقیقی و حقوقی به شیوه‌ای داوطلبانه و اجباری جمع‌آوری می‌شود. این فرآیند موجب کاهش درآمد افراد و شرکت‌ها می‌گردد. برخی از مالیات‌دهندگان با آگاهی و حس مسئولیت شهروندی خود به تعهدات مالیاتی خود عمل می‌کنند، درحالی‌که برخی دیگر از انجام این مسئولیت‌ها خودداری می‌کنند؛ به این عمل، تطابق مالیاتی گفته می‌شود (Güzel et al., 2019). تطابق مالیاتی[1] به معنای انجام صحیح وظایف مالیاتی شامل محاسبه دقیق بدهی، تکمیل به‌موقع اظهارنامه مالیاتی و پرداخت به‌موقع بدهی‌ها است. در حوزه مالیات بر درآمد، تطابق مالیاتی به عنوان نسبت درآمد اعلام‌شده به درآمد واقعی تعریف می‌شود (Tuhumena et al., 2023; Chang et al., 2000). عدم تطابق مالیاتی یا فرار مالیاتی زمانی رخ می‌دهد که مالیات‌دهندگان به طور عمدی از انجام تعهدات خود سرباز می‌زنند. این پدیده می‌تواند منجر به کاهش درآمد دولت شود که به تبع آن، بخش عمومی و دولتی نیز با چالش‌های جدی روبرو می‌شوند. عوامل مختلفی مانند هنجارهای اجتماعی، پیچیدگی قوانین مالیاتی، انگیزه‌های اخلاقی و جامعه‌شناختی، نرخ‌های حسابرسی و جریمه‌ها، در شکل‌گیری این رفتار نقش دارند. بیشتر تحلیل‌ها بر جلوگیری از فرار مالیاتی از طریق کشف و مجازات تمرکز داشته‌اند، اما این رویکرد توضیح کافی برای عدم تطابق در میان مالیات‌دهندگان را فراهم نمی‌کند (Tanny and Al-Hossienie, 2019). اعتماد به دولت و قوانین، به عنوان یکی از عوامل تأثیرگذار بر تطابق مالیاتی شناخته شده است. بر اساس نظریه رفتار برنامه‌ریزی‌شده، مالیات‌دهندگان باید بر اساس تفکر عقلانی به تعهدات خود عمل کنند. اعتماد مالیات‌دهندگان به دولت و قانون می‌تواند در تصمیمات آنها برای رعایت تعهدات مالیاتی تأثیرگذار باشد. تحقیقات نشان می‌دهد که سطح اعتماد بر رفتار مالیاتی تأثیر می‌گذارد؛ به طوری‌که با افزایش اعتماد به دولت، افراد تمایل بیشتری به رعایت تعهدات مالیاتی دارند، زیرا باور دارند که منابع مالیاتی به درستی مصرف می‌شود (Widuri and Irawan, 2019). اگرچه تحقیقات زیادی در زمینه تطابق مالیاتی انجام شده، اما مطالعات کمّی به بررسی اثر اعتماد به دولت و ادراک عدالت مالیاتی پرداخته‌اند. این چارچوب فرض می‌کند که تطابق مالیاتی تحت تأثیر اعتماد به دولت است (Gangl et al., 2013; Gobena and Van Dijke, 2016). همچنین، اعتماد به دولت به عنوان یکی از عوامل اصلی ادراک عدالت مالیاتی شناخته شده است. این مطالعات نشان

1. Tax compliance

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

می‌دهند که اعتماد به دولت تأثیر مستقیمی بر تطابق مالیاتی دارد (Gobena and Van Dijke, 2016). پژوهش‌های مختلف، به ویژه در حوزه اعتماد و عدالت مالیاتی، به رابطه مثبت میان این دو متغیر پرداخته‌اند (Holtz and Harold, 2008; Holtz, 2013; Jimenez and Iyer, 2016). همچنین، این تحقیقات نشان می‌دهند که ادراک عدالت مالیاتی نقش میانجی‌گری در رابطه بین اعتماد به دولت و تطابق مالیاتی ایفا می‌کند (Jimenez and Iyer, 2016). بر اساس یافته‌های گوزل و همکاران (۲۰۱۹)، سه نتیجه کلیدی بدست آمده است: ۱) رابطه مثبت و معناداری بین اعتماد به دولت و تطابق مالیاتی از طریق ادراک عدالت مالیاتی وجود دارد، ۲) اعتماد به دولت به طور مستقیم بر تطابق مالیاتی تأثیر می‌گذارد، و ۳) رابطه مثبت و معناداری میان اعتماد به دولت و ادراک عدالت مالیاتی وجود دارد (Güzel et al., 2019).

در مجموع، در ادبیات تطابق مالیاتی پذیرفته شده که ادراک عدالت مالیاتی موجب افزایش اعتماد به دولت و بهبود تطابق مالیاتی می‌شود. این موضوع بسته به ساختار فرهنگی جوامع، می‌تواند تفاوت‌هایی داشته باشد. حسابداران که مسئول اجرای امور مالیاتی هستند، با اطلاع‌رسانی به مالیات‌دهندگان درباره قوانین مالیاتی، نقش مهمی در هدایت و تطابق آن‌ها با قوانین دارند. هر چه سطح تطابق مالیاتی حسابداران بالاتر باشد، انتظار می‌رود که توانایی بیشتری در کمک به افزایش آگاهی و هدایت مالیات‌دهندگان داشته باشند. هدف از پژوهش حاضر، ارائه مدلی در زمینه تطابق مالیاتی با رویکرد ادراک عدالت مالیاتی و اعتماد به دولت است. انتظار می‌رود نتایج این پژوهش به بهبود سیاست‌های مالیاتی و هدایت پژوهش‌های آینده کمک کند. با توجه به اینکه درآمدهای مالیاتی نقش عمده‌ای در بودجه دولت دارند، انجام این مطالعه ضروری است تا به بهبود تطابق مالیاتی و کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی کمک کند. هدف نهایی پژوهش، بررسی نقش ادراک عدالت مالیاتی و اعتماد به دولت در تطابق مالیاتی است. در این راستا سوألات پژوهش به شرح زیر است:

- مدل تطابق مالیاتی با رویکردهای ادراک عدالت مالیاتی و اعتماد به دولت چه ابعاد، مؤلفه و شاخص‌هایی دارد؟
- اولویت‌بندی ابعاد، مؤلفه و شاخص‌های نهایی شده مدل تطابق مالیاتی با رویکردهای ادراک عدالت مالیاتی و اعتماد به دولت چگونه است؟

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

تطابق مالیاتی به معنای این است که مالیات‌دهندگان تمامی درآمدهای خود را اعلام کرده و با رعایت تمامی تعهدات قانونی، مالیات مورد نظر را پرداخت می‌کنند (Alm, 1991). مصطفی[1] (۲۰۱۰) تطابق مالیاتی را به‌عنوان فرآیندی توصیف می‌کند که طی آن مالیات‌دهندگان اظهارنامه مالیاتی خود را به‌موقع و دقیقاً مطابق با مقررات قانونی تهیه و گزارش می‌کنند (Mustapha, 2010). به بیانی ساده، تطابق مالیاتی به معنای تطابق میزان پرداخت مالیات با قوانین مالیاتی است (James and Alley, 2002). همچنین، می‌توان تطابق مالیاتی را به صورت میزانی تعریف کرد که در آن یک مالیات‌دهنده تا چه حد قوانین مالیاتی کشور خود را رعایت می‌کند یا در رعایت آن‌ها شکست می‌خورد (Marziana et al., 2010). هدف اصلی مدیریت مالیات، ایجاد و پرورش تطابق مالیاتی داوطلبانه است و برای این منظور از ابزارهای مختلفی مانند جریمه‌ها استفاده می‌شود. در ادبیات تطابق مالیاتی، یکی از عوامل مهمی که تأثیر بسزایی بر رفتار مالیات‌دهندگان دارد، ادراک آن‌ها از منصفانه بودن سیستم مالیاتی است. افرادی که سیستم مالیاتی را غیرمنصفانه می‌دانند، احتمال کمتری برای تطابق با قوانین مالیاتی دارند و به‌سوی رفتارهای عدم تطابق گرایش پیدا می‌کنند. این ادراکات معمولاً با دانش و تجربه مالیاتی افراد مرتبط است، بنابراین آگاهی و دانش مالیاتی نقش مهمی در میزان تطابق مالیاتی دارد. در ادبیات تطابق مالیاتی، دو رویکرد اصلی وجود دارد که بر این رفتار تأثیر می‌گذارند. نخستین رویکرد، رویکرد اقتصادی است که توسط آلینگهام و ساندمو[2] (۱۹۷۲) توسعه یافته و به نام «مدل بازدارندگی[3]» یا «نظریه انتخاب عقلانی[4]» نیز شناخته می‌شود. این نظریه پیشنهاد می‌کند که مالیات‌دهندگان تمایل به فرار مالیاتی[5] یا اجتناب از مالیات[6] دارند. هنگامی که این افراد در موقعیتی قرار می‌گیرند که امکان فرار یا اجتناب از مالیات را دارند، به طور کامل به تعهدات خود عمل نمی‌کنند. در این مدل، مالیات‌دهندگان با مقایسه جریمه‌های مربوط به بی‌نظمی مالیاتی و زیان‌های ناشی از افشای کامل درآمد، تصمیم می‌گیرند که آیا درآمد واقعی خود را اعلام کنند یا خیر. اگر جریمه‌های فرار مالیاتی بیشتر از مالیاتی باشد که در صورت اعلام کامل درآمد باید پرداخت کنند، آن‌ها درآمد خود را اعلام می‌کنند؛ در غیر این صورت، از اعلام درآمد خود خودداری می‌کنند. به طور کلی، رویکرد اقتصادی

1. Mustapha
2. Elingham and Sandmo model
3. The Deterrence Model
4. The Rational Choice Theory
5. Tax evasion
6. Tax avoidance

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

بر این باور است که رفتار مالیات‌دهندگان تحت تأثیر متغیرهای مالی قرار دارد. با این حال، رویکرد دیگری به نام رویکرد رفتاری نیز وجود دارد که معتقد است رفتار تطابق مالیاتی تنها تحت تأثیر عوامل مالی نیست. این رویکرد نشان می‌دهد که متغیرهای غیراقتصادی نظیر اخلاق مالیاتی، ادراک عدالت مالیاتی، اعتماد به دولت[1] و دینداری نیز نقش مؤثری در رفتار مالیاتی افراد ایفا می‌کنند (گوزل و همکاران، ۲۰۱۹). بهروان و همکاران (۱۳۹۵) به بررسی کنش مالیاتی و عوامل جامعه‌شناختی مؤثر بر آن پرداخت. با مرور نظریه‌ها، تأکید شد که برخی از آنها بر نقش سوژهٔ مختار و خلاّق و برخی بر نقش ساختار در انتخاب گزینه‌های تمکین و فرار مالیاتی تأکید دارند. نتایج نشان داد که عقلانیت ابزاری، اعتماد به مسئولان سازمان امور مالیاتی و عدالت نظام مالیات بر کنش مالیاتی تأثیرگذارند. همچنین ابراهیمیان جلودار و همکاران (۱۳۹۷)، با بیان عوامل اساسی تأثیرگذار بر تمکین مالیاتی مؤدیان و ارائه راهکارهای بهبود وضعیت تمکین مالیاتی در سازمان امور مالیاتی می‌پردازد. نتایج حاکی از تأثیر مثبت عدالت توزیعی و عوامل اجتماعی شدن بر تمکین مالیاتی هستند. همچنین صالحی و همکاران (۱۳۹۷) نشان دادند که ادراک در مورد رفتار عدالت، اعتماد و رفتار مالیاتی به خوبی تأثیرگذار هستند و بیشترین تأثیر بر تطابق مالیاتی توسط متغیر عدالت کیفری شکل می‌گیرد. فرهادی محلی و دولت نیا (۱۳۹۸) با موضوع «تأثیر اعتماد به دولت و ادراک عدالت مالیاتی بر تمکین مالیاتی» در سازمان امور مالیاتی استان گلستان، نشان دادند که اعتماد به دولت بر ادراک عدالت مالیاتی و تمکین مالیاتی تأثیر معنی‌داری دارد و ادراک عدالت مالیاتی هم تأثیر معنی‌داری بر تمکین مالیاتی دارد. برادران حسن‌زاده و موسوی (۱۳۹۹)، به بررسی الگوی عوامل مؤثر بر افزایش عدالت مالیاتی در ایران پرداخت. این تحقیق با استفاده از روش تحقیق کیفی و تئوری داده‌بنیاد انجام شده و نشان داده که برای افزایش عدالت مالیاتی نیاز به ۲۲ عامل کلیدی و حیاتی است که در قالب یک الگو ارائه می‌شوند. نجدی و قطبی (۱۴۰۰)، به بررسی نقش دولت الکترونیک در توسعه نظام مالیاتی با تأکید بر نقش میانجی اعتماد مؤدیان مالیاتی پرداخت. نتایج نشان دادند که دولت الکترونیک به توسعه نظام مالیاتی تأثیر مثبتی داشته و اعتماد مؤدیان نقش مهمی در این فرآیند ایفا می‌کند. حاج محمود عطار و آرایی (۱۴۰۱)، به بررسی تأثیر اعتماد به دولت بر تمکین داوطلبانه مؤدیان مالیاتی با نقش میانجی ادراک عدالت مالیاتی پرداختند. نتایج نشان داد اعتماد به دولت بر تمکین داوطلبانه

1. Trust in government

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

مؤدیان مالیاتی با توجه به نقش میانجی ادراک عدالت مالیاتی تأثیر می‌گذارد. اعتماد به دولت بر تمکین داوطلبانه و ادراک عدالت مالیاتی مؤدیان مالیاتی و نیز ادراک عدالت مالیاتی بر تمکین داوطلبانه مؤدیان مالیاتی تأثیر دارد. کاظمی نجف آبادی (۱۴۰۲)، به بررسی تأثیر عدالت مالیاتی ادراک شده و فشارهای نهادی بر پذیرش مالیاتی در بنگاه‌های کسب وکار کوچک و متوسط پرداخت. نتایج نشان داد که عدالت مالیاتی ادراک شده و فشارهای نهادی تأثیر مثبت و معناداری بر پذیرش مالیاتی دارند و همچنین عدالت مالیاتی ادراک شده، در رابطه بین فشارهای نهادی و پذیرش مالیاتی نقشی میانجی اعمال می‌کند. هافمن و همکاران (۲۰۱۷)، به بررسی بر انطباق مالیاتی در گروه‌های اجتماعی و جمعیتی پرداخت. نتایج نشان داده که ویژگی‌های جمعیتی-اجتماعی کمترین تأثیر را بر انطباق مالیاتی دارند و این تأثیرات بیشتر در کشورهای غربی مشاهده می‌شود. گوزل و همکاران (۲۰۱۹) به رفتار تطابق مالیاتی حسابداران مستقل در ترکیه پرداخت. نتایج نشان داده‌اند که اعتماد به دولت و ادراک عدالت مالیاتی تأثیر مثبت و معناداری بر تطابق مالیاتی دارند. ویدوری و اراون (۲۰۱۹)، به بررسی عوامل مؤثر بر اعتماد عمومی به دولت پرداخته‌اند. مطالعه حاکی از آن است که نظام دموکراتیک، خدمات مؤثر دولت و اعتماد متقابل میان کارکنان دولت و شهروندان به افزایش اعتماد عمومی کمک می‌کنند. همچنین حسن و همکاران (۲۰۲۱)، رفتار داوطلبانه تطابق مالیاتی در پاکستان را بررسی کردند. مفهوم‌هایی مانند ادراک انصاف و روحیه مالیاتی به طور مثبت بر تمایل به پرداخت مالیات تأثیرگذار هستند. در نهایت، اولوفمی اولادیپو و همکاران (۲۰۲۲)، تأثیر عدالت مالیاتی و دانش مالیاتی بر رفتار انطباق مالیاتی شرکت‌های تولیدی در نیجریه را مورد بررسی قرار دادند. نتایج نشان می‌دهند که سطح رعایت مالیات در شرکت‌ها قابل توجه است و عدالت مالیاتی و دانش مالیاتی تأثیرگذار بر رفتار مالیاتی آنها هستند. توهومنا و همکاران (۲۰۲۳)، به تأثیر اعتماد به دولت و ادراکات عدالت مالیاتی بر انطباق مالیاتی با نوع شغل به عنوان تعدیل بر روی مالیات‌دهندگان فردی ثبت شده در اداره خدمات مالیاتی اولیه جایپورا پرداختند. نتایج نشان داد که: ۱) اعتماد به دولت بر تطابق مالیاتی تأثیر مثبت و معناداری دارد، ۲) ادراک از عدالت مالیاتی بر تطابق مالیاتی تأثیر مثبت و معناداری دارد ۳) نوع شغل نتوانسته است اثر اعتماد به دولت را بر رعایت مالیات تعدیل کند و ۴) نوع شغل نتوانسته است تأثیر ادراک از عدالت مالیاتی را بر تطابق مالیاتی تعدیل کند. گبریهت[1] و همکاران (۲۰۲۴)، به رابطه پیچیده بین اعتماد، فساد و انطباق مالیاتی در کشورهای آسیب‌پذیر پرداختند. نتایج

1. Gebrihet

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

نشان داد که بازیابی اعتماد عمومی و ترویج انطباق مالیاتی، نتایج محسوسی از تعهد ثابت به انتخاباتی درست، شفافیت و مسئولیت‌پذیری است. علاوه بر این، تعامل مشترک بین فساد و عدم اعتماد به طور قابل توجهی اراده مالیاتی را برای رعایت قوانین اداره مالیات کاهش می‌دهد. بر اساس مبانی نظری و پیشینه پژوهشی استخراج گردید و بعد از اتمام تجزیه و تحلیل ابعاد و مؤلفه‌های پژوهش، شاخص‌های مدل تهیه می‌شوند.

جدول ۱. بُعد، مؤلفه و شاخص‌های مدل

	مؤلفه	شاخص‌ها	منبع
تطابق مالیات	عوامل مالیاتی	به انجام رساندن تعهدات قانونی	(جیمز و الی، ۲۰۰۲) (آلم، ۱۹۹۱) (مارزیانا و همکاران، ۲۰۱۰) (فیشر و همکاران، ۱۹۹۲) (گریتز و وایلد، ۱۹۸۵) (کولیس و لوئیس، ۱۹۹۷) (مک کرچار و همکاران، ۲۰۰۸) (ایوانز، ۲۰۰۳ الف) (ریچاردسون، ۲۰۰۶) (رایس، ۱۹۹۲) (کامدار، ۱۹۹۷) (هانلون و همکاران، ۲۰۰۵) (عبدل- جبار، ۲۰۰۹) (جولفاییان، ۲۰۰۰)
		رعایت قوانین مالیاتی توسط مالیات دهنده	
		ساختار نظام مالیاتی	
		انجام برنامه ریزی مالیاتی و دستیابی به دانش کافی	
		تکمیل اظهارنامه مالیاتی	
		حفظ اطلاعات	
		مشاوره /برنامه ریزی مالیات	
		برآوردن الزامات مقرر در قوانین مالیاتی	
		سیستم مالیاتی خوب (اطمینان، راحتی و کارایی)	
		نرخ مالیات	
	ویژگی‌های ساختاری	استفاده از احتمال افشا	
		نقش هزینه‌های پولی	
		استفاده از ساختار جریمه	
		پیچیدگی قوانین مالیاتی	
		کیفیت حاکمیت	
	ویژگی‌های اقتصادی	عوامل و رویکردهای اقتصادی	
		رویکرد اقتصادی و رفتاری	
		میزان درآمد	
		منبع درآمد	
		تحریم‌ها	

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

	مؤلفه	شاخص‌ها	منبع
تطابق مالیات	ویژگی‌های رفتاری	ویژگی‌های جمعیت‌شناختی رفتار افراد و عوامل روانی پیچیدگی منصفانه‌بودن تأثیر همکاران و اخلاقیات ترجیحات مدیریتی	
ادراک عدالتی مالیات	-	نظام مالی منصفانه رضایت مالیاتی مالیات دهندگان افزایش درپیاده سازی مالیاتی استراتژی و سیاست مالیاتی دولت عدالت در مالیات‌گیری عوامل روانی عدالت مالیاتی احساس مالیات دهندگان بهبود خدمات عمومی	(آندریونی و همکاران، ۱۹۹۸) (روبن و ویندن، ۲۰۱۰) (رز و همکاران، ۲۰۱۴) (اسپایسر و بکر، ۱۹۸۰) (گربینگ، ۱۹۸۸)
اعتماد به دولت	-	متغیرهای دموگرافیک-اجتماعی سرمایه اجتماعی انتخابات عادلانه و رقابتی عملکرد سیاستمداران دولت دموکراتیک نهادهای ناظر عاری از سیاست زدگی دولت الکترونیک و جریان اطلاعات سیاست اقتصادی و اجتماعی کارآمد آزادی در بازرسی عملکرد دولت تعامل و ارتباطات اعتماد به شهروندان و بی میلی به مشارکت تمرکززدایی	(لوی و استوکر، ۲۰۰۰) (تانی و ال-حسینی، ۲۰۱۹) (کیم، ۲۰۰۵) (بارتی وهانسن، ۱۹۹۴) (اومسلز و بوکارت، ۲۰۱۴؛ لی، ۲۰۱۲؛ کریستنسن و لاگرید، ۲۰۰۵) (اومسلز و همکاران، ۲۰۱۳) (جمیل و همکاران، ۲۰۱۵) (اسکویک و همکاران، ۲۰۱۱) (چیما و مگوایر، ۲۰۰۲) (دیموند، ۲۰۰۷) (کاسیس و همکاران، ۲۰۰۷) (آلموند و وبرا، ۱۹۶۳) (یانگ، ۲۰۰۵) (کاتربرگ و مونیرو، ۲۰۰۵)

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

روش‌شناسی پژوهش

روش پژوهش به صورت ترکیبی از روش‌های کیفی و کمّی است. در مرحله کیفی پرسشنامه بسته طراحی می‌گردد و از روش دلفی فازی برای تجزیه و تحلیل استفاده گردید. همچنین در مرحله کمی تحقیق نیز از روش پیمایشی استفاده شد که پرسشنامه نهایی استخراج شده از بخش دلفی فازی به منظور تحلیل شبکه‌ای فازی استفاده می‌گردد.

جامعه آماری این تحقیق را گروهی از خبرگان شامل سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان شاغل در سازمان امور مالیاتی و اعضای هیأت علمی متخصص در زمینه مالیات تشکیل می‌دهد که به صورت هدفمند و قضاوتی، انتخاب شده‌اند و ۲ نفر از این خبرگان، در نظر گرفته شده‌اند. انتخاب نمونه تحقیق در پژوهش‌های کیفی از نوع روش نمونه‌گیری غیرتصادفی از نوع گزینشی با روش نمونه‌گیری هدفمند و معیار اشباع نظری و از تکنیک نمونه افراد کلیدی (خبرگان) می‌باشد. همچنین در نهایت ۲۵ پرسشنامه جمع‌آوری گردید و ۴ پرسشنامه به منظور تأیید بیشتر توزیع گردید و در نهایت ۲۹ پرسشنامه جمع‌آوری شد. به عبارتی توزیع پرسشنامه خبرگان تا زمانی ادامه می‌یابد که دیگر مؤلفه یا بحث جدیدی مطرح نگردد و به عبارتی به اشباع نظری رسیده باشیم.

همچنین روایی و پایایی و تجزیه و تحلیل داده‌ها به شرح زیر است:

جدول ۲. روایی و پایایی تحقیق و نرم‌افزارهای تجزیه و تحلیل داده‌ها

روش	ابزار	نرم‌افزار	روایی	معیار روایی	پایایی
دلفی فازی	مصاحبه پرسشنامه	Excel (فرمول‌نویسی)	کیفی: هماهنگ‌نمودن سوألات با اهداف پژوهش	تأیید اساتید راهنما و مشاور و استفاده از نظرات سایر متخصصان مرتبط برای ارزیابی بهتر	کمّی: توافق بالاتر از میانگین (در طیف ۵ گزینه‌ای بیش از ۳) از طرف کارشناسان
تحلیل شبکه‌ای	پرسشنامه محقق‌ساخت	Super Decision	کیفی: هماهنگ‌نمودن سوألات با اهداف پژوهش	تأیید اساتید راهنما و مشاور و استفاده از نظرات سایر متخصصان مرتبط برای ارزیابی بهتر	کمّی: مقدار پایین‌تر از شاخص نرخ ناسازگاری ۰.۱

منبع: یافته‌های پژوهش.

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

یافته‌های پژوهش

به‌منظور تجزیه و تحلیل، از روش تحلیل دلفی فازی و تحلیل شبکه‌ای فازی پیشنهادی در بخش آزمون استنباط آماری بهره گرفته شده است.

نتایج روش تحلیل دلفی فازی

- نظرسنجی از متخصصان عوامل مالیاتی

پس از تعیین شاخص‌های معیار عوامل مالیاتی، به منظور تعیین وزن پارامترهای مختلف، فرم‌های نظرسنجی شامل کلیه پارامترها تهیه شده و برای تکمیل در اختیار خبرگان قرار گرفته شد که نتیجه اولیه آن به صورت ذیل تهیه شده است: لازم به ذکر است که با توجه به بررسی عوامل مالیاتی که شامل عوامل به انجام رساندن تعهدات قانونی، رعایت قوانین مالیاتی توسط مالیات دهنده، ساختار نظام مالیاتی، انجام برنامه‌ریزی مالیاتی و دستیابی به دانش کافی، تکمیل اظهارنامه مالیاتی، حفظ اطلاعات، مشاوره / برنامه‌ریزی مالیات، برآوردن الزامات مقرر در قوانین مالیاتی و سیستم مالیاتی خوب (اطمینان، راحتی و کارایی) می‌باشند، در این بخش صرفاً این عوامل مورد بررسی قرار داده می‌شوند.

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

جدول ۳. نتایج کلی نظرسنجی خبرگان

	به انجام رساندن تعهدات قانونی	رعایت قوانین مالیاتی توسط مالیات دهنده	ساختار نظام مالیاتی	انجام برنامه ریزی مالیاتی و دستیابی به دانش کافی	تکمیل اظهارنامه مالیاتی	حفظ اطلاعات	مشاوره/برنامه‌ریزی مالیات	برآوردن الزامات مقرر در قوانین مالیاتی	سیستم مالیاتی خوب (اطمینان، راحتی و کارایی)
خبره ۱	۵	۵	۴	۴	۴	۴	۵	۵	۵
خبره ۲	۴	۳	۴	۴	۴	۴	۴	۳	۳
خبره ۳	۵	۵	۵	۵	۵	۵	۵	۵	۵
خبره ۴	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳
خبره ۵	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱
خبره ۶	۳	۵	۱	۴	۲	۴	۲	۳	۲
خبره ۷	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۴
خبره ۸	۴	۴	۳	۴	۴	۵	۳	۵	۴
خبره ۹	۳	۵	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۵
خبره ۱۰	۳	۴	۵	۵	۴	۴	۴	۴	۵
خبره ۱۱	۴	۴	۳	۴	۴	۵	۳	۵	۴
خبره ۱۲	۳	۴	۵	۴	۵	۴	۴	۵	۵
خبره ۱۳	۳	۳	۴	۵	۵	۵	۴	۳	۴
خبره ۱۴	۴	۴	۳	۴	۴	۵	۳	۵	۴
خبره ۱۵	۳	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۵
خبره ۱۶	۵	۵	۵	۵	۴	۴	۴	۵	۳

	به انجام رساندن تعهدات قانونی	رعایت قوانین مالیاتی توسط مالیات دهنده	ساختار نظام مالیاتی	انجام برنامه ریزی مالیاتی و دستیابی به دانش کافی	تکمیل اظهارنامه مالیاتی	حفظ اطلاعات	مشاوره/برنامه‌ریزی مالیات	برآوردن الزامات مقرر در قوانین مالیاتی	سیستم مالیاتی خوب (اطمینان، راحتی و کارایی)
خبره ۱۷	۵	۵	۴	۳	۵	۲	۴	۵	۵
خبره ۱۸	۵	۵	۲	۲	۵	۳	۲	۵	۳
خبره ۱۹	۵	۵	۵	۲	۲	۲	۳	۵	۵
خبره ۲۰	۴	۵	۴	۵	۵	۵	۳	۵	۳
خبره ۲۱	۳	۴	۵	۴	۵	۵	۴	۴	۴
خبره ۲۲	۵	۵	۴	۴	۵	۵	۵	۵	۵
خبره ۲۳	۵	۵	۴	۵	۵	۵	۵	۵	۵
خبره ۲۴	۴	۴	۳	۴	۳	۴	۴	۴	۴
خبره ۲۵	۴	۴	۵	۵	۵	۵	۵	۵	۵
خبره ۲۶	۵	۵	۵	۴	۵	۳	۳	۴	۴
خبره ۲۷	۴	۴	۵	۵	۴	۴	۴	۴	۵
خبره ۲۸	۴	۲	۴	۵	۵	۵	۴	۴	۴
خبره ۲۹	۵	۵	۱	۵	۵	۱	۵	۵	۱

منبع: یافته‌های پژوهش.

– ماتریس مقایسه زوجی خبرگان تحقیق

در مرحله دوم با توجه به نتایج اولیه نظرات خبرگان، اقدام به محاسبه ماتریس زوجی شده است. لازم به ذکر است که با توجه بالا بودن تعداد شاخص‌های شناسایی شده، صرفاً نظر خبره اول ارائه شده است. در این ماتریس نظرات خبره اول در ستون اول تقسیم بر تمامی پاسخ‌های ارائه شده درباره سایر عامل‌های نه‌گانه تقسیم آورده شده است. در ستون دوم حاصل تقسیم پاسخ به عامل دوم بر سایر عامل‌های نه‌گانه ارائه شده است و سایر ستون‌ها به همین منوال صورت گرفته است.

جدول ۴. نظرات متخصص اول

نفر اول	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
۱. به انجام رساندن تعهدات قانونی	۱	۱	۱.۲۵	۱.۲۵	۱.۲۵	۱.۲۵	۱	۱	۱
۲. رعایت قوانین مالیاتی توسط مالیات دهنده	۱	۱	۱.۲۵	۱.۲۵	۱.۲۵	۱.۲۵	۱	۱	۱
۳. ساختار نظام مالیاتی	۰.۸	۰.۸	۱	۱	۱	۱	۰.۸	۰.۸	۰.۸
۴. انجام برنامه ریزی مالیاتی و دستیابی به دانش کافی	۰.۸	۰.۸	۱	۱	۱	۱	۰.۸	۰.۸	۰.۸
۵. تکمیل اظهارنامه مالیاتی	۰.۸	۰.۸	۱	۱	۱	۱	۰.۸	۰.۸	۰.۸
۶. حفظ اطلاعات	۰.۸	۰.۸	۱	۱	۱	۱	۰.۸	۰.۸	۰.۸
۷. مشاوره/برنامه ریزی مالیات	۱	۱	۱.۲۵	۱.۲۵	۱.۲۵	۱.۲۵	۱	۱	۱
۸. برآوردن الزامات مقرر در قوانین مالیاتی	۱	۱	۱.۲۵	۱.۲۵	۱.۲۵	۱.۲۵	۱	۱	۱
۹. سیستم مالیاتی خوب (اطمینان، راحتی و کارایی)	۱	۱	۱.۲۵	۱.۲۵	۱.۲۵	۱.۲۵	۱	۱	۱

منبع: یافته‌های پژوهش.

– یافته وزن پارامترها با استفاده از روش FDAHP

پس از انجام نظرسنجی و ارزیابی نتایج حاصل از آن، کلیه نتایج حاصل برای تشکیل ماتریس مقایسه زوجی اصلی پارامترها مورد استفاده قرار گرفته‌اند. در تشکیل ماتریس مذکور از تابع عضویت مثلثی و در نتیجه اعداد فازی طبق روابط ریاضی ذیل استفاده شده است. ماتریس مقایسه زوجی فازی بین ۹ شاخص به شرح ذیل است: $a_{ij} = (\alpha_{ij}, \delta_{ij}, \gamma_{ij})$

$$\alpha_{ij} = Min(\beta_{ijk}), k = 1, \dots, n$$

$$\delta_{ij} = \left(\prod_{k=1}^{n} \beta_{ijk} \right)^{1/n}, k = 1, \dots, n$$

$$\gamma_{ij} = Max(\beta_{ijk}), k = 1, \dots, n$$

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

اعداد ارائه شده برای عامل اول (به انجام رساندن تعهدات قانونی) که برابر با (۱، ۱، ۱) می‌باشد، بدین صورت محاسبه شده است. برای درایه اول حداقل نمره بدست آمده از جدول ۵ برای تمامی خبرگان ارائه شده است. برای درایه دوم از فرمول میانگین هندسی نظرات خبرگان در سوأل اول تمامی خبرگان است و در نهایت درایه سوم حداکثر نمره خبرگان در سوأل اول می‌باشد.

جدول ۵. ماتریس مقایسه زوجی دلفی بین ۹ شاخص نظرسنجی شده

	به انجام رساندن تعهدات قانونی			رعایت قوانین مالیاتی توسط مالیات دهنده			۳.ساختار نظام مالیاتی			۴.انجام برنامه ریزی مالیاتی و دستیابی به دانش کافی		
۱.به انجام رساندن تعهدات قانونی	۱	۱	۱	۰.۶	۰.۹۵۲	۲	۰.۶	۱.۰۴۳	۳	۰.۶	۱.۰۵۵	۵
۲.رعایت قوانین مالیاتی توسط مالیات دهنده	۰.۷۵	۱.۰۹۲	۱.۶۶۷	۱	۱	۱	۰.۷۵	۱.۱۷	۵	۰.۶	۱.۱۱	۲.۵
۳.ساختار نظام مالیاتی	۰.۳۳۳	۰.۹۳۳	۱.۶۶۷	۰.۲	۰.۸۵۵	۱.۳۳۳	۱	۱	۱	۰.۲۵	۰.۹۴۹	۲.۵
۴.انجام برنامه ریزی مالیاتی و دستیابی به دانش کافی	۰.۴	۰.۹۹۶	۱.۶۶۷	۰.۴	۰.۹۱۲	۱.۶۶۷	۰.۴	۱.۰۶۷	۴	۱	۱.۰۱۲	۱.۳۳۳
۵.تکمیل اظهارنامه مالیاتی	۰.۴	۱.۰۲۴	۱.۶۶۷	۰.۴	۰.۹۳۸	۱.۶۶۷	۰.۴	۱.۰۹۷	۲.۵	۰.۵	۱.۰۴۱	۲.۵
۶.حفظ اطلاعات	۰.۴	۱.۰۲۴	۱.۶۶۷	۰.۴	۰.۹۳۸	۱.۶۶۷	۰.۴	۱.۰۹۷	۴	۰.۶۶۷	۱.۰۴۱	۱.۵
۷.مشاوره/برنامه ریزی مالیات	۰.۴	۰.۹۳۱	۱.۳۳۳	۰.۴	۰.۸۵۳	۱.۳۳۳	۰.۶	۰.۹۹۸	۲	۰.۵	۰.۹۴۷	۱.۵
۸.برآوردن الزامات مقرر در قوانین مالیاتی	۰.۷۵	۱.۰۹۹	۱.۶۶۷	۰.۶	۱.۰۰۷	۱.۲۵	۰.۷۵	۱.۱۷۸	۳	۰.۶	۱.۱۱۷	۲.۵
۹.سیستم مالیاتی خوب	۰.۶	۱.۰۲۶	۱.۶۶۷	۰.۴	۰.۹۴	۱.۳۳۳	۰.۶	۱.۱	۲	۰.۵	۱.۰۴۳	۲.۵

منبع: یافته‌های پژوهش.

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

لازم به ذکر است که با توجه به زیاد بودن تعداد محاسبه‌های صورت گرفته صرفا ۹ شاخص اول ارائه شده است. در مرحله بعد با استفاده از روابط زیر اعداد فازی $\widetilde{Z}$ و $\widetilde{Z}_i$ به ازای شاخص‌های مختلف محاسبه می‌شود که نتیجه محاسبات در جدول زیر درج شده است:

$$\tilde{Z} = \left[\widetilde{a_{ij}} * \ldots * \tilde{a}_{ij}\right]$$

$$\widetilde{Z}_i = \widetilde{Z^{1/n}}$$

جدول ۶. محاسبه وزن فازی نسبی شاخص‌ها

	Z			Z_i	
۱. به انجام رساندن تعهدات قانونی	۰.۰۲۱	۱.۰۱۹۰۵۴	۲۰۸۳.۳۳۳	۰.۶۵۱۲۶۱	۱.۰۰۲۰۹۷	۲.۳۳۵۵۱۳
۲. رعایت قوانین مالیاتی توسط مالیات دهنده	۰.۰۵۵	۱.۹۹۸۲۵۴	۱۳۵۶.۳۳۷	۰.۷۲۴۲۶	۱.۰۷۹۸۷۲	۲.۲۲۶۸۵۹
۳. ساختار نظام مالیاتی	۰.۰۰۰۱	۰.۴۸۵۹۳۹	۱۲۸.۶۰۰۸	۰.۳۷۳۱۰۹	۰.۹۲۳۰۱۹	۱.۷۱۴۴۵۵
۴. انجام برنامه ریزی مالیاتی و دستیابی به دانش کافی	۰.۰۰۲	۰.۸۷۱۰۱۲	۲۹۶.۲۹۶۳	۰.۴۹۶۴۵۵	۰.۹۸۴۷۸۸	۱.۸۸۰۸۸۲
۵. تکمیل اظهارنامه مالیاتی	۰.۰۰۲	۱.۱۱۹۵۶۱	۳۰۱.۴۰۸۲	۰.۴۹۲۹۱۱	۱.۰۱۲۶۱۵	۱.۸۸۴۴۵۷
۶. حفظ اطلاعات	۰.۰۰۱	۱.۱۱۹۵۶۱	۲۲۲.۲۲۲۲	۰.۴۸۰۸۵۲	۱.۰۱۲۶۱۵	۱.۸۲۱۷۶۹
۷. مشاوره/برنامه ریزی مالیات	۰.۰۰۲	۰.۴۷۸۵۵۷	۲۸.۴۴۴۴۴	۰.۵۰۹۶۰۷	۰.۹۲۱۴۵۲	۱.۴۵۰۰۸۶
۸. برآوردن الزامات مقرر در قوانین مالیاتی	۰.۰۴۱	۲.۱۲۰۷۰۹	۴۰۶.۹۰۱	۰.۷۰۱۴۹۸	۱.۰۸۷۰۲۵	۱.۹۴۸۲۸۸
۹. سیستم مالیاتی خوب	۰.۰۱	۱.۱۴۲۱۳۹	۱۵۴.۳۲۱	۰.۵۹۷۹۰۳	۱.۰۱۴۸۶۲	۱.۷۴۹۵۰۵

منبع: یافته‌های پژوهش.

طبق روابط ذیل به ترتیب وزن فازی و غیر فازی شاخص‌ها محاسبه شده است و نتایج آن در ادامه درج شده است:

$$\widetilde{W_i} = \widetilde{Z}_i * (Z_i * \ldots * Z_n)^{-1}$$

$$W_i = \left(\prod_{j=1}^{3} W_{ij}\right)^{1/3}$$

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

– غیرفازی کردن وزن پارامترها

برای تبدیل داده‌های فازی به داده‌های قابل سنجش و مقایسه، در این مرحله اقدام به غیر فازی کردن نتایج بدست آمده برای عوامل نه گانه مالیاتی مبادرت شده است. در این مرحله به منظور غیرفازی کردن وزن شاخص‌ها، طبق رابطه فوق میانگین هندسی مؤلفه‌های عدد فازی وزن پارامترها بدست می‌آید و بدین ترتیب وزن پارامترها به صورت عدد قطعی بیان می‌شود:

جدول ۷. غیرفازی کردن وزن پارامترها متغیر عوامل مالیاتی

	وزن فازی شاخص‌ها			وزن غیرفازی شاخص‌ها
۱. به انجام رساندن تعهدات قانونی	۰.۰۳۸۲۸۳	۰.۱۱۰۸۷۲	۰.۴۶۴۵۱۵	۰.۱۲۵۳۹۳
۲. رعایت قوانین مالیاتی توسط مالیات دهنده	۰.۰۴۲۵۷۴	۰.۱۱۹۴۷۷	۰.۴۴۲۹۰۴	۰.۱۳۱۰۹۳
۳. ساختار نظام مالیاتی	۰.۰۲۱۹۳۲	۰.۱۰۲۱۲۳	۰.۳۴۰۹۹۱	۰.۰۹۱۴۰۸
۴. انجام برنامه ریزی مالیاتی و دستیابی به دانش کافی	۰.۰۲۹۱۸۳	۰.۱۰۸۹۵۷	۰.۳۷۴۰۹۲	۰.۱۰۵۹۵۵
۵. تکمیل اظهارنامه مالیاتی	۰.۰۲۸۹۷۵	۰.۱۱۲۰۳۵	۰.۳۷۴۸۰۳	۰.۱۰۶۷۵۶
۶. حفظ اطلاعات	۰.۰۲۸۲۶۶	۰.۱۱۲۰۳۵	۰.۳۶۲۳۳۵	۰.۱۰۴۶۹۱
۷. مشاوره /برنامه ریزی مالیات	۰.۰۲۹۹۵۶	۰.۱۰۱۹۴۹	۰.۲۸۸۴۱	۰.۰۹۵۸۵۸
۸. برآوردن الزامات مقرر در قوانین مالیاتی	۰.۰۴۱۲۳۶	۰.۱۲۰۲۶۸	۰.۳۸۷۴۹۹	۰.۱۲۴۳۲۷
۹. سیستم مالیاتی خوب	۰.۰۳۵۱۴۶	۰.۱۱۲۲۸۴	۰.۳۴۷۹۶۲	۰.۱۱۱۱۵

منبع: یافته‌های پژوهش.

با توجه به نتایج بدست آمده مشاهده می‌شود شاخص رعایت قوانین مالیاتی توسط مالیات دهنده با وزن ۰.۱۳۱۱ بیشترین وزن را داشته است. در رتبه دوم شاخص‌های به انجام رساندن تعهدات قانونی به وزن ۰.۱۲۵۴ بوده‌اند. میانگین شاخص‌ها برابر با ۰.۱۱۰۷۴ می‌باشد و مشاهده می‌شود شاخص‌های ساختار نظام مالیاتی، انجام برنامه‌ریزی مالیاتی و دستیابی به دانش کافی، تکمیل اظهارنامه مالیاتی، حفظ اطلاعات و مشاوره /برنامه‌ریزی مالیات پایین‌تر از حد میانگین می‌باشند و باید در ادامه روند تحقیق حذف شوند. در ادامه برای سایر متغیرهای ویژگی‌های ساختاری، رویکردهای اقتصادی، رویکردهای رفتاری، ادراک عدالتی مالیات و اعتماد به دولت صرفا نتایج دلفی فازی ارائه می‌شود:

– نتایج دلفی فازی ویژگی‌های ساختاری

در این بخش به ارائه نتایج دلفی فازی ویژگی‌های ساختاری می‌پردازیم:

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

جدول ۸. غیرفازی کردن وزن پارامترها متغیر ویژگی‌های ساختاری

	وزن فازی شاخص‌ها			وزن غیرفازی شاخص‌ها
نرخ مالیات	۰.۰۵۷	۰.۱۸۱	۰.۶۴۱	۰.۱۸۷
استفاده از احتمال افشا	۰.۰۳۴	۰.۱۶	۰.۴۵۵	۰.۱۳۵
نقش هزینه‌های پولی	۰.۰۴۲	۰.۱۴۲	۰.۴۵۲	۰.۱۳۹
استفاده از ساختار جریمه	۰.۰۶۸	۰.۱۷۶	۰.۶۱۸	۰.۱۹۴
پیچیدگی قوانین مالیاتی	۰.۰۴۵	۰.۱۵۶	۰.۴۹	۰.۱۵۱
کیفیت حاکمیت	۰.۰۶۹	۰.۱۸۷	۰.۵۳	۰.۱۹

منبع: یافته‌های پژوهش.

با توجه به نتایج بدست آمده مشاهده می‌شود شاخص استفاده از ساختار جریمه با وزن ۰.۱۹۴ بیشترین وزن را داشته است. در رتبه دوم شاخص کیفیت حاکمیت به وزن ۰.۱۹ بوده‌اند. میانگین شاخص‌ها برابر با ۰.۱۶۶ می‌باشد و مشاهده می‌شود شاخص‌های استفاده از احتمال افشا، نقش هزینه‌های پولی و پیچیدگی قوانین مالیاتی پایین‌تر از حد میانگین می‌باشند و باید در ادامه روند تحقیق حذف شوند.

- نتایج دلفی فازی ویژگی‌های اقتصادی

در این بخش به ارائه نتایج دلفی فازی ویژگی‌های اقتصادی می‌پردازیم:

جدول ۹. غیرفازی کردن وزن پارامترها متغیر ویژگی‌های اقتصادی

	وزن فازی شاخص‌ها			وزن غیرفازی شاخص‌ها
عوامل و رویکردهای اقتصادی	۰.۱۰۴	۰.۲۱۸	۰.۵۳۲	۰.۲۲۹
رویکرد اقتصادی و رفتاری	۰.۱۰۸	۰.۲۲	۰.۵۱۹	۰.۲۳۱
میزان درآمد	۰.۰۸۹	۰.۲۰۶	۰.۵۰۹	۰.۲۱
منبع درآمد	۰.۰۸۱	۰.۲۰۲	۰.۴۳۷	۰.۱۹۳
تحریم‌ها	۰.۰۴	۰.۱۵۵	۰.۳۷۱	۰.۱۳۲

منبع: یافته‌های پژوهش.

با توجه به نتایج بدست آمده، مشاهده می‌شود شاخص رویکرد اقتصادی و رفتاری با وزن ۰.۲۳۱ بیشترین وزن را داشته است. در رتبه دوم شاخص عوامل و رویکردهای اقتصادی به وزن ۰.۲۲۹ بوده‌اند. میانگین شاخص‌ها برابر با ۰.۱۹۹ می‌باشد و مشاهده می‌شود شاخص‌های منبع درآمد و تحریم‌ها پایین تر از حد میانگین می‌باشند و باید در ادامه روند تحقیق حذف شوند.

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

– نتایج دلفی فازی ویژگی‌های رفتاری

در این بخش به ارائه نتایج دلفی فازی ویژگی‌های رفتاری می‌پردازیم:

جدول ۱۰. غیرفازی کردن وزن پارامترها متغیر ویژگی‌های رفتاری

	وزن فازی شاخص‌ها			وزن غیرفازی شاخص‌ها
ویژگی‌های جمعیت‌شناختی	۰.۰۳۷	۰.۱۵۳	۰.۷۰۲	۰.۱۵۸
رفتار افراد و عوامل روانی	۰.۰۴۳	۰.۱۵۹	۰.۶۶۱	۰.۱۶۶
پیچیدگی	۰.۰۲۸	۰.۱۶۶	۰.۶۵۸	۰.۱۴۵
منصفانه‌بودن	۰.۰۵۴	۰.۱۸۸	۰.۸۲۴	۰.۲۰۳
تأثیر همکاران و اخلاقیات	۰.۰۵۳	۰.۱۷۸	۰.۷۴۲	۰.۱۹۱
ترجیحات مدیریتی	۰.۰۲۷	۰.۱۵۸	۰.۵۴۴	۰.۱۳۲

منبع: یافته‌های پژوهش.

با توجه به نتایج بدست آمده، مشاهده می‌شود شاخص منصفانه بودن با وزن ۰.۲۰۳ بیشترین وزن را داشته است. در رتبه دوم شاخص تأثیر همکاران و اخلاقیات به وزن ۰.۱۹۱ بوده‌اند. میانگین شاخص‌ها برابر با ۰.۱۶۶ می‌باشد و مشاهده می‌شود شاخص‌های ویژگی‌های جمعیت‌شناختی، پیچیدگی و ترجیحات مدیریتی پایین‌تر از حد میانگین می‌باشند و باید در ادامه روند تحقیق حذف شوند.

– نتایج دلفی فازی ادراک عدالتی مالیات

در این بخش به ارائه نتایج دلفی فازی ادراک عدالتی مالیات می‌پردازیم:

جدول ۱۱. غیرفازی کردن وزن پارامترها متغیر ادراک عدالتی مالیات

	وزن فازی شاخص‌ها			وزن غیرفازی شاخص‌ها
نظام مالی منصفانه	۰.۰۴۴	۰.۱۳۴	۰.۶۴۵	۰.۱۵۵۵۵۶
رضایت مالیاتی مالیات دهندگان	۰.۰۴۸	۰.۱۳۶	۰.۴۴۹	۰.۱۴۲۷۰۹
افزایش درپیاده سازی مالیاتی	۰.۰۱۶	۰.۰۹۷	۰.۲۷۷	۰.۰۷۵۸۲۷
استراتژی و سیاست مالیاتی دولت	۰.۰۳۷	۰.۱۱۵	۰.۳۳۹	۰.۱۱۲۴۳۴
عدالت در مالیات‌گیری	۰.۰۴۴	۰.۱۳۳	۰.۴۲۹	۰.۱۳۶۰۴۷
عوامل روانی عدالت مالیاتی	۰.۰۴۳	۰.۱۲۹	۰.۴۰۴	۰.۱۳۱۰۱۹
احساس مالیات دهندگان	۰.۰۲۳	۰.۱۲	۰.۳۷۶	۰.۱۰۱۵۰۹
بهبود خدمات عمومی	۰.۰۴۵	۰.۱۳۵	۰.۴۲۸	۰.۱۳۷۲۰۹

منبع: یافته‌های پژوهش.

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

با توجه به نتایج بدست آمده مشاهده می‌شود شاخص نظام مالی منصفانه با وزن ۰.۱۵۵۶ بیشترین وزن را داشته است. در رتبه دوم شاخص رضایت مالیاتی مالیات‌دهندگان به وزن ۰.۱۴۲۷ بوده‌اند. میانگین شاخص‌ها برابر با ۰.۱۲۴ می‌باشد و مشاهده می‌شود شاخص‌های افزایش در پیاده‌سازی مالیاتی، استراتژی و سیاست مالیاتی دولت و احساس مالیات‌دهندگان پایین‌تر از حد میانگین می‌باشند و باید در ادامه روند تحقیق حذف شوند.

- نتایج دلفی فازی اعتماد به دولت

در این بخش به ارائه نتایج دلفی فازی اعتماد به دولت می‌پردازیم:

جدول ۱۲. غیرفازی کردن وزن پارامترها متغیر اعتماد به دولت

	وزن فازی شاخص‌ها			وزن غیرفازی شاخص‌ها
متغیرهای دموگرافیک-اجتماعی	۰.۰۰۹۵۸	۰.۰۹۶۴۷۲	۱.۴۰۳۰۳۲	۰.۱۰۹۰۴۷
سرمایه‌اجتماعی	۰.۰۰۳۴۵۱	۰.۰۷۹۲۳۸	۱.۲۴۴۱۱	۰.۰۶۹۸۰۶
انتخابات عادلانه و رقابتی	۰.۰۰۵۰۰۴	۰.۰۸۳۲۷۱	۱.۱۲۰۴۵۸	۰.۰۷۷۵۷۹
عملکردسیاستمداران	۰.۰۰۹۲۵۶	۰.۰۸۴۷۳۲	۱.۱۵۱۵۲	۰.۰۹۶۶۶
دولت‌دموکراتیک	۰.۰۰۵۷۲۶	۰.۰۸۳۲۵۷	۰.۹۶۶۷۳۳	۰.۰۷۷۲۴۴
نهادهای ناظر عاری از سیاست زدگی	۰.۰۰۴۹۳۲	۰.۰۷۸۱۶۲	۰.۸۵۶۳۴۹	۰.۰۶۹۱۱۳
دولت الکترونیک و جریان اطلاعات	۰.۰۰۴۵۹۹	۰.۰۷۵۴۳۹	۰.۹۰۵۷۲۴	۰.۰۶۷۹۸۷
سیاست اقتصادی و اجتماعی کارآمد	۰.۰۰۵۰۴	۰.۰۷۸۷۳۲	۱.۰۸۹۴۹	۰.۰۷۵۶۱۴
آزادی در بازرسی عملکرد دولت	۰.۰۰۶۰۱۴	۰.۰۸۷۲۱۴	۱.۲۵۳۸۱	۰.۰۸۶۹۵۹
تعامل و ارتباطات	۰.۰۰۷۳۳۲	۰.۰۸۸۴۱۵	۱.۳۱۶۷۲۷	۰.۰۹۴۸۶
اعتماد به شهروندان و بی‌میلی به مشارکت	۰.۰۰۶۸۷۶	۰.۰۸۷۱۸۴	۱.۴۱۲۰۵۶	۰.۰۹۴۵۹۸
تمرکززدایی	۰.۰۰۴۵۶۷	۰.۰۷۷۸۸۵	۱.۰۹۶۴۹۷	۰.۰۷۳۰۶۱

منبع: یافته‌های پژوهش.

با توجه به نتایج بدست آمده، مشاهده می‌شود شاخص متغیرهای دموگرافیک-اجتماعی با وزن ۰.۱۰۹ بیشترین وزن را داشته است. در رتبه دوم شاخص عملکرد سیاستمداران به وزن ۰.۰۹۶۶ بوده‌اند. میانگین شاخص‌ها برابر با ۰.۰۸۲۷ می‌باشد و مشاهده می‌شود شاخص‌های سرمایه اجتماعی، انتخابات عادلانه و رقابتی، دولت دموکراتیک، نهادهای ناظر عاری از سیاست‌زدگی، دولت الکترونیک و جریان اطلاعات، سیاست اقتصادی و اجتماعی کارآمد و تمرکززدایی پایین‌تر از حد میانگین می‌باشند و باید در ادامه روند تحقیق حذف شوند.

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

نتایج روش تحلیل شبکه‌ای

در این پژوهش برای تعیین وزن معیارها و شاخص‌های مدل از تکنیک تحلیل شبکه‌ای (ANP) استفاده شده است. نتایج به شرح زیر است:

- اولویت‌بندی ابعاد مدل تطابق مالیاتی با رویکردهای ادراک عدالت مالیاتی و اعتماد به دولت

نمودار ۱. تعیین اولویت ابعاد مدل تطابق مالیاتی با رویکردهای ادراک عدالت مالیاتی و اعتماد به دولت

منبع: یافته‌های پژوهش.

برونداد نرم‌افزار سوپردسیژن برای تعیین اولویت ابعاد اصلی در شکل زیر ارائه شده است:

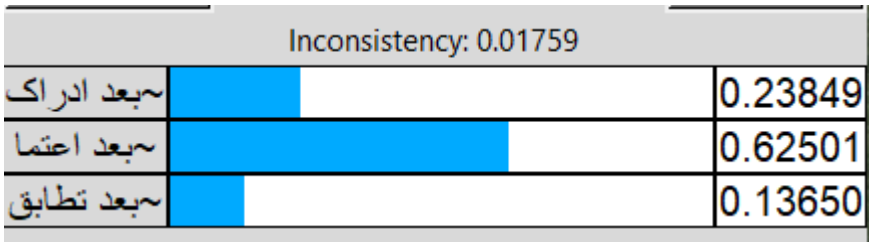

نمودار ۲. برونداد نرم‌افزار سوپردسیژن برای تعیین اولویت ابعاد

منبع: یافته‌های پژوهش.

براساس بردار ویژه بدست آمده:

- بعد اعتماد به دولت با وزن نرمال ۶۲۵۰۱ .۰ در اولویت اول قرار دارد.
- بعد ادراک عدالتی مالیات با وزن نرمال ۲۳۸۴۹ .۰ در اولویت دوم قرار دارد.
- بعد تطابق مالیاتی نیز از کمترین اولویت برخوردار است.

ضریب سازگاری مقایسه‌های انجام شده نیز برابر ۰۱۷۵۹ .۰ بدست آمده است که چون کوچکتر از ۰.۱ می‌باشد بنابراین می‌توان به مقایسه‌های انجام شده اطمینان کرد.

- اولویت‌بندی مؤلفه‌های مدل تطابق مالیاتی با رویکردهای ادراک عدالت مالیاتی و اعتماد به دولت

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

پس از انجام مقایسات زوجی برای معیارهای مرتبط، نتیجه وزن‌های این معیار به صورت زیر می‌باشد. لازم به ذکر است که صرفاً بعد تطابق مالیاتی دارای مؤلفه می‌باشد که نتایج رتبه‌بندی آن در ادامه ارائه می‌شود:

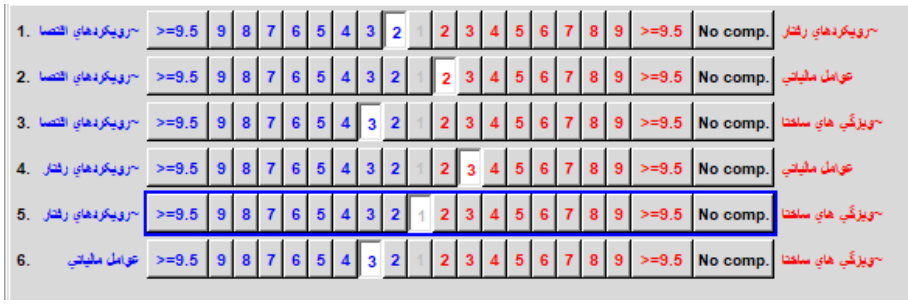

نمودار ۳. مقایسه زوجی مؤلفه‌های بعد تطابق مالیاتی

منبع: یافته‌های پژوهش.

بر اساس بردار ویژه بدست آمده:

- مؤلفه عوامل مالیاتی با وزن نرمال ۴۴۸۵۸ .۰ در اولویت اول قرار دارد.
- مؤلفه رویکردهای اقتصادی با وزن نرمال ۲۸۷۹۵ .۰ در اولویت دوم قرار دارد.
- مؤلفه رویکردهای رفتاری با وزن نرمال ۱۳۷۶۷ .۰ در اولویت سوم قرار دارد.
- مؤلفه ویژگی‌های ساختاری نیز از کمترین اولویت برخوردار است.

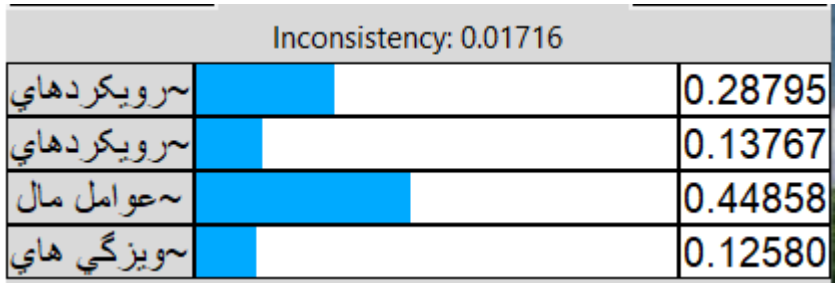

نمودار ۴. برونداد نرم‌افزار سوپردسیژن برای تعیین اولویت مؤلفه‌های بعد تطابق مالیاتی

منبع: یافته‌های پژوهش.

ضریب سازگاری مقایسه‌های انجام شده نیز برابر ۰۱۷۱۶ .۰ بدست آمده است که چون کوچکتر از ۰.۱ می‌باشد بنابراین می‌توان به مقایسه‌های انجام شده اطمینان کرد.

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

– اولویت‌بندی شاخص‌های عوامل مالیاتی

پس از انجام مقایسات زوجی برای معیارهای مرتبط، نتیجه وزن‌های این معیار به صورت زیر می‌باشد.

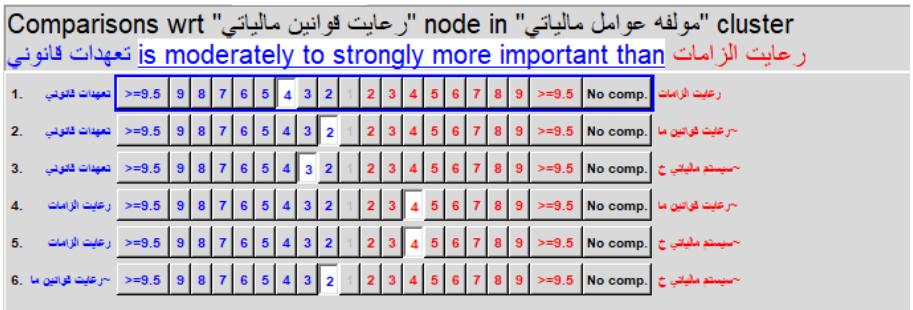

نمودار ۵. مقایسه زوجی شاخص‌های عوامل مالیاتی

منبع: یافته‌های پژوهش.

بر اساس بردار ویژه بدست آمده:

- شاخص «به انجام رساندن تعهدات قانونی از معیارهای مالیاتی، عاملی با اهمیت می‌باشد» با وزن نرمال ۴۵۳۹۳ .۰ در اولویت اول قرار دارد.
- شاخص «رعایت قوانین مالیاتی توسط مالیات‌دهنده، از عوامل مالیاتی، نقش مهمی در رفتار مالیات دهنده دارد» با وزن نرمال ۲۸۵۱۳ .۰ در اولویت دوم قرار دارد.
- شاخص «سیستم مالیاتی خوب (اطمینان، راحتی و کارایی) در راستای عوامل مالیاتی، می‌تواند نقش کاربردی داشته باشد» با وزن نرمال ۱۸۷۲۶ .۰ در اولویت سوم قرار دارد.
- شاخص «رعایت الزامات مالیاتی می‌تواند به شرکت‌ها کمک کند که مطابق با قوانین مالیاتی فعالیت کنند و از تخلفات مالیاتی جلوگیری کنند» نیز از کمترین اولویت برخوردار است.

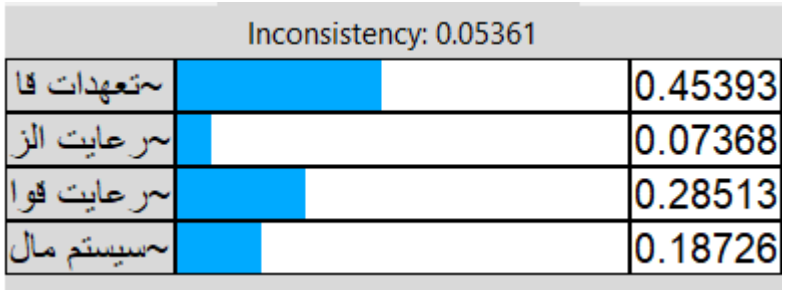

نمودار ۶. برونداد نرم‌افزار سوپردسیژن برای تعیین اولویت شاخص‌های عوامل مالیاتی

منبع: یافته‌های پژوهش.

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

ضریب سازگاری مقایسه‌های انجام شده نیز برابر ۰۵۳۶۱ .۰ بدست آمده است که چون کوچکتر از ۰ .۱ می‌باشد بنابراین می‌توان به مقایسه‌های انجام شده اطمینان کرد.

- اولویت‌بندی شاخص‌های ویژگی‌های ساختاری

پس از انجام مقایسات زوجی برای معیارهای مرتبط، نتیجه وزن‌های این معیار به صورت زیر می‌باشد.

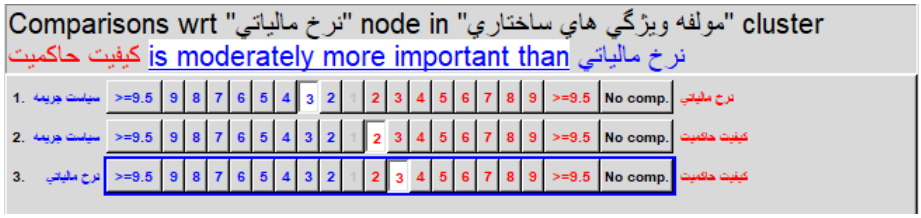

نمودار ۷. مقایسه زوجی شاخص‌های ویژگی‌های ساختاری

منبع: یافته‌های پژوهش.

بر اساس بردار ویژه بدست آمده:

- شاخص «کیفیت حاکمیت از ویژگی‌های ساختاری، می‌تواند بر تصمیم افراد در راستای رعایت تطابق مالیاتی، نقش داشته باشد» با وزن نرمال ۵۲۷۸۴ .۰ در اولویت اول قرار دارد.
- شاخص «استفاده از سیاست جریمه، به عنوان یکی از ویژگی‌های ساختاری، می‌تواند به طور مؤثری در جلوگیری از عدم پرداخت مالیات مؤثر باشد» با وزن نرمال ۳۳۲۵۲ .۰ در اولویت دوم قرار دارد.
- شاخص «نرخ مالیاتی به منظور تعیین میزان مالیات جزو ویژگی‌های ساختاری تأثیرگذار بر تطابق مالیاتی می‌باشد» نیز از کمترین اولویت برخوردار است.

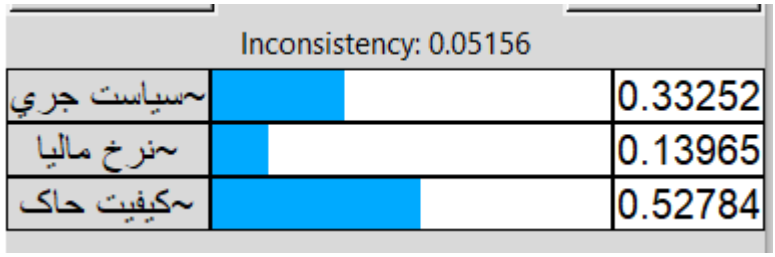

نمودار ۸. بروندادِ نرم‌افزار سوپردسیژن برای تعیین اولویت شاخص‌های ویژگی‌های ساختاری

منبع: یافته‌های پژوهش.

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

ضریب سازگاری مقایسه‌های انجام شده نیز برابر ۰۵۱۵۶ .۰ بدست آمده است که چون کوچکتر از ۰ .۱ می‌باشد بنابراین می‌توان به مقایسه‌های انجام شده اطمینان کرد.

- اولویت‌بندی شاخص‌های رویکردهای اقتصادی

پس از انجام مقایسات زوجی برای معیارهای مرتبط، نتیجه وزن‌های این معیار به صورت زیر می‌باشد.

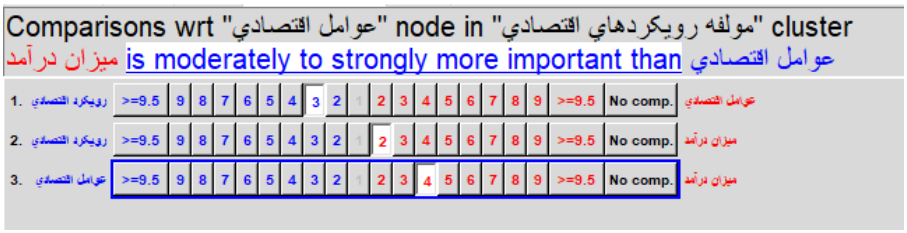

نمودار ۹. مقایسه زوجی شاخص‌های رویکردهای اقتصادی

منبع: یافته‌های پژوهش.

- شاخص «میزان درآمد از ویژگی‌های اقتصادی با پایبندی افراد به پرداخت مالیات ارتباط مستقیم دارد» با وزن نرمال ۵۵۸۴۲ .۰ در اولویت اول قرار دارد.
- شاخص «رویکرد اقتصادی و رفتاری از ویژگی‌های اقتصادی می‌تواند در رفتار مالیاتی افراد مؤثر باشد» با وزن نرمال ۳۱۹۶۲ .۰ در اولویت دوم قرار دارد.
- شاخص «عوامل و رویکردهای اقتصادی که از ویژگی‌های اقتصادی تعریف می‌گردد می‌تواند نقشی در تصمیمات مالیاتی افراد داشته باشد» نیز از کمترین اولویت برخوردار است.

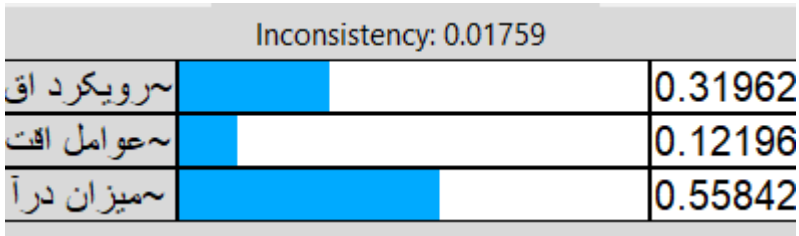

نمودار ۱۰. برونداد نرم‌افزار سوپردسیژن برای تعیین اولویت شاخص‌های رویکردهای اقتصادی

منبع: یافته‌های پژوهش.

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

بر اساس بردار ویژه بدست آمده:

ضریب سازگاری مقایسه‌های انجام شده نیز برابر ۰۱۷۵۹ . بدست آمده است که چون کوچکتر از ۰ . ۱ می‌باشد بنابراین می‌توان به مقایسه‌های انجام شده اطمینان کرد.

- اولویت‌بندی شاخص‌های رویکردهای رفتاری

پس از انجام مقایسات زوجی برای معیارهای مرتبط، نتیجه وزن‌های این معیار به صورت زیر می‌باشد.

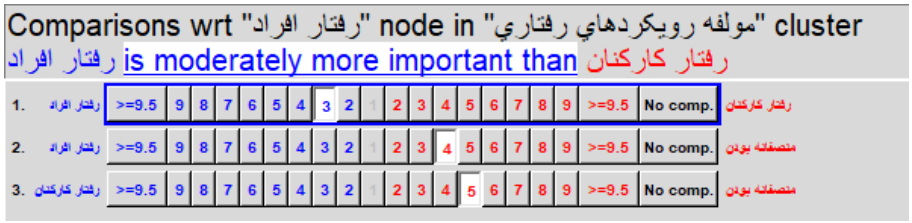

نمودار ۱۱. مقایسه زوجی شاخص‌های رویکردهای رفتاری

منبع: یافته‌های پژوهش.

بر اساس بردار ویژه بدست آمده:

- شاخص «منصفانه بودن قوانین مالیاتی می‌تواند بر ویژگی‌های رفتاری مالیات‌دهندگان، اثر گذار باشد.» با وزن نرمال ۶۷۳۸۱ ۰. در اولویت اول قرار دارد.
- شاخص «رفتار افراد و عوامل روانی از ویژگی‌های رفتاری در تصمیمات مالیاتی و پایبندی افراد به تعهدات مالیاتی مؤثر است» با وزن نرمال ۲۲۵۵۴ ۰. در اولویت دوم قرار دارد.
- شاخص «رفتار کارکنان اداره مالیاتی و رعایت اخلاقیات، به عنوان یکی از ویژگی‌های رفتاری، می‌تواند تأثیر قابل توجهی بر رفتار مالیات‌دهندگان داشته باشد» نیز از کمترین اولویت برخوردار است.

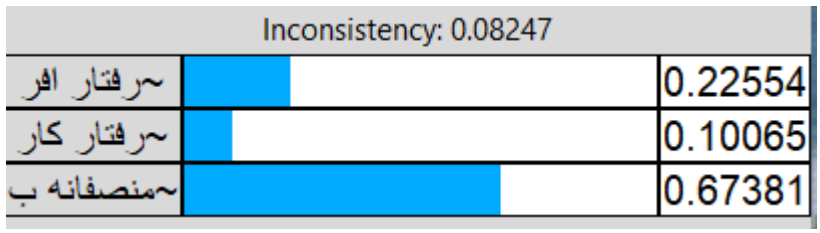

نمودار ۱۲. برونداد نرم‌افزار سوپردسیژن برای تعیین اولویت شاخص‌های رویکردهای رفتاری

منبع: یافته‌های پژوهش.

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

ضریب سازگاری مقایسه‌های انجام شده نیز برابر ۰۸۲۴۷ .۰ بدست آمده است که چون کوچکتر از ۱ .۰ می‌باشد می‌توان به مقایسه‌های انجام شده اطمینان کرد.

- اولویت‌بندی شاخص‌های ادراک عدالتی مالیات

پس از انجام مقایسات زوجی برای معیارهای مرتبط، نتیجه وزن‌های این معیار به صورت زیر می‌باشد.

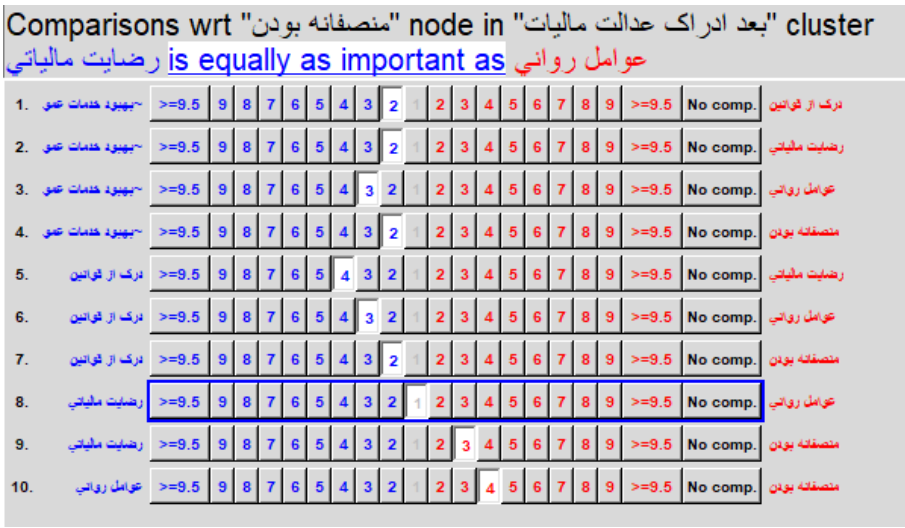

نمودار ۱۳. مقایسه زوجی شاخص‌های ادراک عدالتی مالیات

منبع: یافته‌های پژوهش.

بر اساس بردار ویژه بدست آمده:

- شاخص «بهبود خدمات عمومی می‌تواند به درک مؤدی از مفهوم عدالت مالیاتی و قوانین مالیاتی اثر داشته باشد» با وزن نرمال ۳۳۲۲۲ .۰ در اولویت اول قرار دارد.
- شاخص «درک مؤدی از قوانین مالیاتی، می‌تواند در بهبود عدالت در مالیات‌گیری مؤثر باشد» با وزن نرمال ۲۸۱۸۲ .۰ در اولویت دوم قرار دارد.
- شاخص «منصفانه بودن نظام مالیاتی در راستای ادراک عدالت مالیاتی بر درک مؤدی از قوانین مالیاتی مؤثر است» با وزن نرمال ۲۱۲۸۶ .۰ در اولویت سوم قرار دارد.
- شاخص «رضایت مالیاتی مالیات دهندگان بر مبنای ادراک عدالت مالیاتی بر درک مؤدی از قوانین مالیاتی مؤثر است» با وزن نرمال ۰۹۱۲۶ .۰ در اولویت چهارم قرار دارد.

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

- شاخص «عوامل روانی مرتبط با عدالت مالیاتی، می‌توانند بر درک مؤدی از قوانین مالیاتی اثر داشته باشند» نیز از کمترین اولویت برخوردار است.

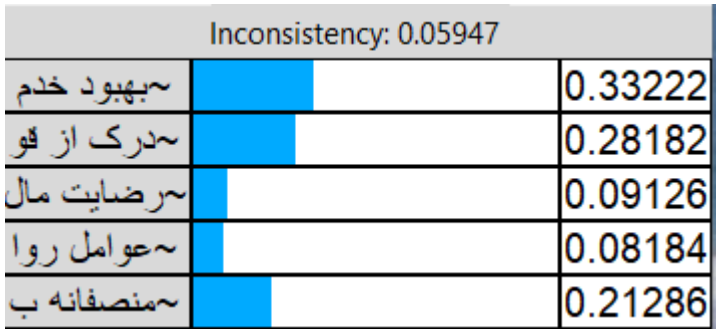

نمودار ۱۴. برونداد نرم‌افزار سوپردسیژن برای تعیین اولویت شاخص‌های ادراک عدالتی مالیات

منبع: یافته‌های پژوهش.

ضریب سازگاری مقایسه‌های انجام شده نیز برابر ۰۵۹۴۷ .۰ بدست آمده است که چون کوچکتر از ۰.۱ می‌باشد بنابراین می‌توان به مقایسه‌های انجام شده اطمینان کرد.

- اولویت‌بندی شاخص‌های اعتماد به دولت

پس از انجام مقایسات زوجی برای معیارهای مرتبط، نتیجه وزن‌های این معیار به صورت زیر می‌باشد.

نمودار ۱۵. مقایسه زوجی شاخص‌های اعتماد به دولت

منبع: یافته‌های پژوهش.

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

- شاخص «تعامل و ارتباطات از معیارهای اعتماد به دولت است که باعث به وجود آمدن و شکل گیری اعتماد مؤدیان مالیاتی می‌شود» با وزن نرمال ۴۱۱۱۷ .۰ در اولویت اول قرار دارد.
- شاخص «آزادی در بازرسی عملکرد دولت از معیارهای اعتماد به دولت، می‌تواند بر تصمیمات مؤدیان مالیاتی مؤثر باشد» با وزن نرمال ۱۷۹۳۸ .۰ در اولویت دوم قرار دارد.
- شاخص «اعتماد به شهروندان و عدم بی‌میلی به مشارکت، می‌تواند در افزایش اعتماد به دولت در زمینه تعهدات مالیاتی نقش مهمی داشته باشد» با وزن نرمال ۱۶۱۴ .۰ در اولویت سوم قرار دارد.
- شاخص «عملکرد سیاستمداران از معیارهای اعتماد به دولت، می‌تواند در شکل‌گیری رفتار صحیح توسط مؤدیان مالیاتی نقش داشته باشد» با وزن نرمال ۱۳۷۲۷ .۰ در اولویت سوم قرار دارد.
- شاخص «متغیرهای دموگرافیک-اجتماعی از معیارهای اعتماد به دولت می‌تواند بر تصمیمات رفتاری مؤدیان مالیاتی نقش داشته باشد» نیز از کمترین اولویت برخوردار است.

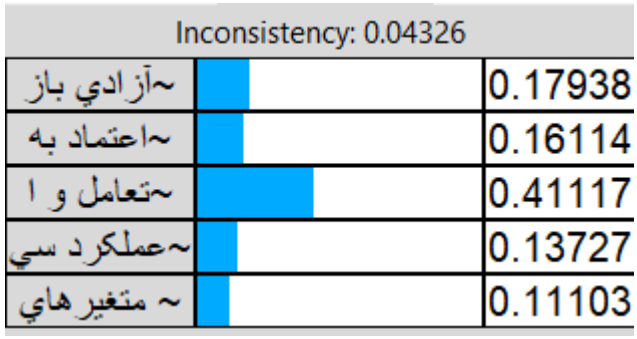

نمودار ۱۶. برونداد نرم‌افزار سوپردسیژن برای تعیین اولویت شاخص‌های اعتماد به دولت

منبع: یافته‌های پژوهش.

بر اساس بردار ویژه بدست آمده:

ضریب سازگاری مقایسه‌های انجام شده نیز برابر ۰۴۳۲۶ .۰ بدست آمده است که چون کوچکتر از ۱ .۰ می‌باشد بنابراین می‌توان به مقایسه‌های انجام شده اطمینان کرد.

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

نتیجه‌گیری

در جوامعی که سیستم مالیاتی قوی و پیچیده‌ای دارند، اهمیت تطابق مالیاتی به عنوان عاملی کلیدی برای ارتقای اعتماد عمومی و پایداری اقتصادی بیشتر مورد توجه قرار می‌گیرد. رویکردهای ادراک عدالت مالیاتی و اعتماد به دولت نیز ابزارهای مهمی هستند که در ارزیابی و تحلیل تطابق مالیاتی مورد استفاده قرار می‌گیرند. رویکرد ادراک عدالت مالیاتی متمرکز بر نگرش و نظرات افراد نسبت به عدالت در توزیع بار مالیاتی است. عدالت مالیاتی به میزانی که احساس عدالت و تعادل در توزیع بار مالیاتی را برای افراد فراهم می‌کند، می‌تواند تطابق مالیاتی را تقویت کند. از سوی دیگر، رویکرد اعتماد به دولت بر میزان اعتماد و اطمینان افراد نسبت به قدرت و عملکرد دولت در مدیریت مالیاتی تأکید دارد. اعتماد به دولت نقش مهمی در ارتقای تطابق مالیاتی ایفا می‌کند زیرا افراد با اعتماد بیشتر، ممکن است بهترین رفتارهای مالیاتی را در پاسخ به سیاست‌ها و قوانین مالیاتی رعایت کنند. ادراک عدالت مالیاتی به معنای احساس افراد درباره تعادل و عادلانه بودن نحوه مالیات‌گذاری است. این ادراک بر اساس نظریه‌های رفتاری و روانشناختی مورد بررسی قرار می‌گیرد و مطالعات نشان می‌دهد که ادراک عدالت مالیاتی تأثیر قابل توجهی بر رفتارهای مالیاتی افراد دارد. با توجه به اینکه اعتماد به دولت نقش مهمی در تعامل مالیاتی دارد، ایجاد اعتماد عمومی و تقویت ارتباطات بین دولت و شهروندان بهبود قابل توجهی را در تطابق مالیاتی به همراه خواهد داشت. اعتماد شهروندان به دولت و قدرت اجرایی آن، تأثیر مستقیم در تمایلات افراد به رعایت و پرداخت مالیات دارد. هدف پژوهش حاضر، شناسایی و اولویت‌بندی معیارهای مدل تطابق مالیاتی با رویکردهای ادراک عدالت مالیاتی و اعتماد به دولت می‌باشد. در این راستا، سوأل اول پژوهش به بررسی ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های مدل می‌پردازد. با توجه به اینکه ابتدا با تمرکز بر مبانی نظری و پیشینه‌های پژوهشی ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌ها استخراج گردید در ادامه با استفاده از تحلیل دلفی فازی می‌توان بیان کرد که:

ابتدا ابعاد پژوهش شامل تطابق مالیاتی، ادراک عدالت مالیاتی و اعتماد به دولت تعیین شد.

همچنین مؤلفه‌های تطابق مالیاتی با تمرکز بر ادبیات نظری و پیشینه پژوهشی شامل عوامل مالیاتی، ویژگی‌های ساختاری، رویکردهای اقتصادی و رویکردهای رفتاری بودند.

در مؤلفه عوامل مالیاتی مشاهده می‌شود شاخص‌های ساختار نظام مالیاتی، انجام برنامه‌ریزی مالیاتی و دستیابی به دانش کافی، تکمیل اظهارنامه مالیاتی، حفظ اطلاعات و مشاوره /برنامه‌ریزی مالیات از تحقیق حذف شده‌اند و شاخص‌های تأیید شده عوامل مالیاتی شامل به انجام رساندن

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

تعهدات قانونی، رعایت قوانین مالیاتی توسط مالیات‌دهنده، برآوردن الزامات مقرر در قوانین مالیاتی و سیستم مالیاتی خوب می‌باشند.

در مؤلفه ویژگی‌های ساختاری شاخص‌های استفاده از احتمال افشا، نقش هزینه‌های پولی و پیچیدگی قوانین مالیاتی از تحقیق حذف شده‌اند و شاخص‌های تأیید شده ویژگی‌های ساختاری شامل نرخ مالیات، استفاده از ساختار جریمه و کیفیت حاکمیت می‌باشند.

در مؤلفه رویکردهای اقتصادی شاخص‌های منبع درآمد و تحریم‌ها از تحقیق حذف شوند و شاخص‌های تأیید شده عوامل و رویکردهای اقتصادی، رویکرد اقتصادی و رفتاری و میزان درآمد می‌باشد.

در مؤلفه رویکردهای رفتاری شاخص‌های ویژگی‌های جمعیت‌شناختی، پیچیدگی و ترجیحات مدیریتی از تحقیق حذف شده‌اند و شاخص‌های تأیید شده ویژگی‌های رفتاری شامل رفتار افراد و عوامل روانی، منصفانه بودن و تأثیر همکاران و اخلاقیات می‌باشد.

در بُعد ادراک عدالتی مالیات، مؤلفه‌ای تعریف نشده است و فقط شاخص تعریف شده است که شاخص‌های افزایش در پیاده‌سازی مالیاتی، استراتژی و سیاست مالیاتی دولت و احساس مالیات‌دهندگان از تحقیق حذف شده‌اند و شاخص‌های تأیید شده شامل نظام مالی منصفانه، رضایت مالیاتی مالیات‌دهندگان، عدالت در مالیات‌گیری، عوامل روانی عدالت مالیاتی و بهبود خدمات عمومی می‌باشد.

در بُعد اعتماد به دولت، مؤلفه‌ای تعریف نشده است و فقط شاخص تعریف شده است که شاخص‌های سرمایه اجتماعی، انتخابات عادلانه و رقابتی، دولت دموکراتیک، نهادهای ناظر عاری از سیاست‌زدگی، دولت الکترونیک و جریان اطلاعات، سیاست اقتصادی و اجتماعی کارآمد و تمرکززدایی از تحقیق حذف شده‌اند و شاخص‌های تأیید شده شامل متغیرهای دموگرافیک-اجتماعی، عملکرد سیاستمداران، آزادی در بازرسی عملکرد دولت، تعامل و ارتباطات و اعتماد به شهروندان و بی‌میلی به مشارکت می‌باشد.

- اولویت‌بندی ابعاد، مؤلفه و شاخص‌های نهایی شده مدل تطابق مالیاتی با رویکردهای ادراک عدالت مالیاتی و اعتماد به دولت چگونه است؟

در اولویت‌بندی ابعاد نتایج نشان داد که اعتماد به دولت در اولویت اول، ادراک عدالتی مالیات در اولویت دوم و تطابق مالیاتی نیز از کمترین اولویت برخوردار است. در اولویت‌بندی مؤلفه‌ها، عوامل مالیاتی در اولویت اول، رویکردهای اقتصادی در اولویت دوم، رویکردهای

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

رفتاری در اولویت سوم و ویژگی‌های ساختاری نیز از کمترین اولویت برخوردار است.

در اولویت‌بندی شاخص‌های عوامل مالیاتی، شاخص «به انجام رساندن تعهدات قانونی از معیارهای مالیاتی، عاملی با اهمیت می‌باشد» در اولویت اول قرار دارد. شاخص «رعایت قوانین مالیاتی توسط مالیات دهنده، از عوامل مالیاتی، نقش مهمی در رفتار مالیات‌دهنده دارد» در اولویت دوم قرار دارد. شاخص «سیستم مالیاتی خوب (اطمینان، راحتی و کارایی) در راستای عوامل مالیاتی، می‌تواند نقش کاربردی داشته باشد» در اولویت سوم قرار دارد.

در اولویت‌بندی شاخص‌های ویژگی‌های ساختاری، شاخص «کیفیت حاکمیت از ویژگی‌های ساختاری، می‌تواند بر تصمیم افراد در راستای رعایت تطابق مالیاتی، نقش داشته باشد» در اولویت اول قرار دارد. شاخص «استفاده از سیاست جریمه، به عنوان یکی از ویژگی‌های ساختاری، در اولویت دوم قرار دارد. شاخص «نرخ مالیاتی به منظور تعیین میزان مالیات جزء ویژگی‌های ساختاری تأثیرگذار بر تطابق مالیاتی می‌باشد» نیز از کمترین اولویت برخوردار است.

در اولویت‌بندی شاخص‌های رویکردهای اقتصادی، شاخص «میزان درآمد از ویژگی‌های اقتصادی با پایبندی افراد به پرداخت مالیات ارتباط مستقیم دارد» در اولویت اول قرار دارد. شاخص «رویکرد اقتصادی و رفتاری از ویژگی‌های اقتصادی می‌تواند در رفتار مالیاتی افراد مؤثر باشد» در اولویت دوم قرار دارد. شاخص «عوامل و رویکردهای اقتصادی که از ویژگی‌های اقتصادی تعریف می‌گردد می‌تواند نقشی در تصمیمات مالیاتی افراد داشته باشد» نیز از کمترین اولویت برخوردار است.

در اولویت‌بندی شاخص‌های رویکردهای رفتاری، شاخص «منصفانه بودن قوانین مالیاتی می‌تواند بر ویژگی‌های رفتاری مالیات‌دهندگان، اثرگذار باشد» در اولویت اول قرار دارد. شاخص «رفتار افراد و عوامل روانی از ویژگی‌های رفتاری در تصمیمات مالیاتی و پایبندی افراد به تعهدات مالیاتی مؤثر است» در اولویت دوم قرار دارد. شاخص «رفتار کارکنان اداره مالیاتی و رعایت اخلاقیات، به عنوان یکی از ویژگی‌های رفتاری، می‌تواند تأثیر قابل توجهی بر رفتار مالیات‌دهندگان داشته باشد» نیز از کمترین اولویت برخوردار است. در اولویت‌بندی شاخص‌های ادراک عدالتی مالیات، شاخص «بهبود خدمات عمومی می‌تواند به درک مؤدی از مفهوم عدالت مالیاتی و قوانین مالیاتی اثر داشته باشد» در اولویت اول قرار دارد. شاخص «درک مؤدی از قوانین مالیاتی، می‌تواند در بهبود عدالت در مالیات‌گیری مؤثر باشد» در اولویت دوم قرار دارد. شاخص «منصفانه بودن نظام مالیاتی در راستای ادراک عدالت مالیاتی

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

بر درک مؤدی از قوانین مالیاتی مؤثر است» در اولویت سوم قرار دارد.

در اولویت‌بندی شاخص‌های اعتماد به دولت، شاخص «تعامل و ارتباطات از معیارهای اعتماد به دولت است که باعث به وجود آمدن و شکل گیری اعتماد مؤدیان مالیاتی می‌شود» در اولویت اول قرار دارد. شاخص «آزادی در بازرسی عملکرد دولت از معیارهای اعتماد به دولت، می‌تواند بر تصمیمات مؤدیان مالیاتی مؤثر باشد» در اولویت دوم قرار دارد. شاخص «اعتماد به شهروندان و عدم بی‌میلی به مشارکت، می‌تواند در افزایش اعتماد به دولت در زمینه تعهدات مالیاتی نقش مهمی داشته باشد» در اولویت سوم قرار دارد.

با توجه به نتایج بدست آمده، تطابق مالیاتی اثرات مثبت و گسترده‌ای بر سیستم مالیاتی و جامعه دارد. ادراک عدالتی مالیات و اعتماد به دولت از جمله عواملی هستند که به تطابق مالیاتی کمک می‌کنند. همچنین، تطابق مالیاتی می‌تواند تأثیر مثبتی بر روند اقتصادی و رفتاری داشته باشد. این امر بهبود در عملکرد اقتصادی، ایجاد اشتغال و کاهش تخلفات مالیاتی را ایجاد می‌کند. علاوه بر این، تطابق مالیاتی می‌تواند به تقویت ویژگی‌های ساختاری سیستم مالیاتی کمک کند. طراحی یک سیستم مالیاتی بر اساس اصول عدالت، شفافیت و سادگی، و تطابق مالیاتی مناسب، می‌تواند بهبود در جمع‌آوری منابع مالیاتی و توزیع منابع در جامعه را به همراه داشته باشد. با افزایش تطابق مالیاتی و اجرای قوانین مالیاتی به طور صحیح، نظام قانونی و اعتماد عمومی به عدل و انصاف درباره پرداخت مالیات تقویت می‌شود. این امر بهبود در رفتارهای اجتماعی و اقتصادی مرتبط با مالیات را به همراه دارد و به جامعه کمک می‌کند تا از نتایج مثبت سیستم مالیاتی بهره‌برداری کند. از این رو، تطابق مالیاتی می‌تواند بهبود و توسعه پایدار در جامعه را تحقق بخشد. در نتیجه، تطابق مالیاتی نقش مهمی در بهبود ویژگی‌های ساختاری سیستم مالیاتی، ایجاد اعتماد عمومی، تقویت روند اقتصادی و رفتارهای مرتبط با مالیات دارد. ارتقای ادراک عدالتی مالیات و اعتماد به دولت، طراحی سیستم مالیاتی مناسب به همراه تطابق مالیاتی، و توجه به عوامل مالیاتی و روند رفتاری مرتبط با مالیات، می‌تواند بهبود و پایداری در سیستم مالیاتی و بهره‌وری بیشتر از منابع مالی در جامعه را به همراه داشته باشد.

در راستای نتایج پژوهش چندین پیشنهاد کاربردی ارائه می‌گردد:

- **آموزش و آگاهی مالیاتی:** برگزاری برنامه‌های آموزشی و آگاهی‌بخشی مخصوص مأموران مالیاتی و مؤدیان مالیاتی این استان‌ها به منظور افزایش دانش و آگاهی درباره قوانین و مقررات مالیاتی. این برنامه‌ها می‌توانند بهبود درک مأموران مالیاتی از مسائل

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

مالیاتی و توانایی مؤدیان در اظهارنامه مالیاتی را تسهیل کنند.

- **ارتقای شفافیت:** ترویج شفافیت در سیستم مالیاتی از طریق انتشار اطلاعات مربوط به قوانین، مقررات و رویه‌های مالیاتی. این اقدام می‌تواند به افزایش روشنی و قابلیت فهم برای مؤدیان مالیاتی و مأموران مالیاتی منجر شود و در نتیجه تطابق مالیاتی را تقویت کند.
- **تقویت همکاری عمومی:** ایجاد ارتباط نزدیک‌تر و همکاری فعال بین مأموران مالیاتی و مؤدیان مالیاتی. این شامل برگزاری نشست‌ها، کارگاه‌ها و جلسات ارتباطی منظم است که امکان بحث و تبادل نظر درباره مسائل مالیاتی را فراهم می‌کند و بهبود درک و همکاری بین دو گروه را تسهیل می‌کند.
- **استفاده از فناوری:** بهره‌گیری از فناوری‌های نوین مالیاتی مانند سامانه‌های آنلاین، اپلیکیشن‌های موبایل و پرداخت الکترونیکی برای ساده‌تر و سریع‌تر کردن فرآیندهای مربوط به مالیات. این تسهیلات به مؤدیان مالیاتی این استان‌ها امکان می‌دهد تا به راحتی و به صورت سریع مالیات خود را پرداخت کنند و از خدمات الکترونیکی استفاده کنند.

تعارض منافع:

تعارض منافع وجود ندارد.

سپاسگزاری:

از حامیان پژوهش، مخصوصاً از کمک همه مشارکت‌کنندگان در تهیه و تدوین این مقاله تشکر و قدردانی می‌شود.

ORCID

Ehsan Sadeghi https://orcid.org/0000-0002-1761-0804
Mohammad Reza Razdar* https://orcid.org/0000-0001-5115-8092
Mahmoud Lari Dasht Beyaz https://orcid.org/0000-0002-8233-026x

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

منابع

۱. ابراهیمیان جلودار، سید یاسر، احمدی، مسعود، و ایمان خان، نیلوفر. (۱۳۹۷). تأثیر عدالت و فرهنگ مالیاتی بر تمکین مالیاتی با در نظر گرفتن نقش نگرش مؤدیان- در نظام اداری ایران. فصلنامه انجمن علوم مدیریت ایران، ۱۳(۴۹)، ۵۹-۷۹.

۲. بهروان، حسین، نوغانی، محسن، و اوجاقلو، کمال. (۱۳۹۵). کنش مالیاتی و عوامل جامعه شناختی مؤثر بر آن (مطالعه موردی مؤدیان مشمول مالیات بر ارزش افزوده شهر زنجان). پژوهشنامه مالیات (نشریه علمی). ۲۴ (۳۰).

۳. برادران حسن زاده، رسول، و موسوی، سیدابراهیم. (۱۳۹۹). الگوی عوامل مؤثر بر افزایش عدالت مالیاتی در ایران. ششمین همایش ملی پژوهش های نوین در حوزه علوم انسانی، تهران: اقتصاد و حسابداری ایران.

۴. حاج محمود عطار، فرناز، و آرایی، وحید. (۱۴۰۱). تأثیر اعتماد به دولت بر تمکین داوطلبانه مؤدیان مالیاتی با نقش میانجی ادراک عدالت مالیاتی. پژوهش های حسابداری مالی و حسابرسی، ۱۴(۵۶).

۵. صالحی، علی اصغر، قاسمی، مهدی، گرد، عزیز، و آهنود، خاطره. (۱۳۹۷). ادراک در مورد رفتار عدالت، اعتماد و رفتار مالیاتی (مورد مطالعه: اداره کل امور مالیاتی غرب تهران). پژوهشهای جدید در مدیریت و حسابداری، ۱۰، ۳۹-۶۲.

۶. فرهادی محلی، علی، و دولت نیا، فرشید. (۱۳۹۸). تأثیر اعتماد به دولت و ادراک عدالت مالیاتی بر تمکین مالیاتی (مورد مطالعه: سازمان امور مالیاتی استان گلستان)، پنجمین کنفرانس بین المللی حسابداری، مدیریت و نوآوری در کسب و کار. تهران: دبیرخانه دائمی کنفرانس.

۷. کاظمی نجف آبادی، مظاهر. (۱۴۰۲). بررسی تأثیر عدالت مالیاتی ادراک شده و فشارهای نهادی بر پذیرش مالیاتی در بنگاه‌های کسب وکار کوچک و متوسط. فصلنامه پژوهش های جدید در مدیریت و حسابداری. ۶(۲)۱.

۸. نجدی، زهرا، و قطبی، سیده فوزیه. (۱۴۰۰). نقش دولت الکترونیک بر توسعه نظام مالیاتی با توجه به نقش میانجی اعتماد مؤدیان مالیاتی در شهر شیراز، چهارمین کنفرانس بین المللی سالانه تحولات نوین در مدیریت، اقتصاد و حسابداری. تهران.

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

References

1. Allingham, M. G., & Sandmo, A. (1972). Income tax evasion: A theoretical analysis. *Journal of Public Economics, 1*(3-4), 323-338.
2. Andreoni, J., Erard, B., & Feinstein, J. (1998). Tax compliance. *Journal of Economic Literature, 36*(2), 818-860.
3. Alm, J. (1991). A perspective on the experimental analysis of taxpayer reporting. *The Accounting Review, 66*(3), 577-593.
4. Becerra, M., & Gupta, A. K. (2003). Perceived trustworthiness within the organization: The moderating impact of communication frequency on trustor and trustee effects. *Organization Science, 14*(1), 32-44.
5. Beck, P. A., & Dye, T. R. (1982). Sources of public opinion on taxes: The Florida case. *The Journal of Politics, 44*(1), 172-182.
6. Brewer, P. R., & Sigelman, L. (2002). Trust in government: Personal ties that bind? *Social Science Quarterly, 83*(2), 624-631.
7. Chang, O. H., Nichols, D. R., & Schultz, D. (2000). Tax compliance and corporate income reporting in China. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation, 9*(1), 29-53.
8. Frey, B. S., & Torgler, B. (2007). Tax morale and conditional cooperation. *Journal of comparative economics, 35*(1), 136-159.
9. Güzel, S. A., Özer, G., & Özcan, M. (2019). The effect of the variables of tax justice perception and trust in government on tax compliance: The case of Turkey. *Journal of Behavioral and Experimental Economics, 78*, 80-86.
10. Gangl, K., Muehlbacher, S., de Groot, M., Goslinga, S., Hofmann, E., Kogler, C., Antonides, G., & Kirchler, E. (2013). How can I help you? Perceived Service Orientation of Tax Authorities and Tax Compliance. *Public Finance Analysis, 69*(4), 487–510.
11. Gerbing, M. D. (1988). *An empirical study of taxpayer perceptions of fairness.* Austin: The University of Texas at Austin.
12. Gebrihet, H. G., Gebresilassie, Y. H., & Woldu, G. T. (2023). Trust, Corruption, and Tax Compliance in Fragile States: On a Quest for Transforming Africa into Future Global Powerhouse. *Social Sciences, 13*(1), 3.
13. Gobena, L. B., & Van Dijke, M. (2016). Power, justice, and trust: A moderated mediation analysis of tax compliance among Ethiopian business owners. *Journal of Economic Psychology, 52*, 24-37.
14. Holtz, B. C. (2013). Trust primacy: A model of the reciprocal relations between trust and perceived justice. *Journal of Management, 39*(7), 1891-1923.
15. Holtz, B. C., & Harold, C. M. (2008). When your boss says no! The effects of leadership style and trust on employee reactions to managerial explanations. *Journal of Occupational and Organizational Psychology, 81*(4), 777-802.

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

16. Hofmann, E., Voracek, M., Bock, C., & Kirchler, E. (2017). Tax compliance across sociodemographic categories: Meta-analyses of survey studies in 111 countries. *Journal of Economic Psychology, 62*, 63-71.
17. Hassan, I., Naeem, A., & Gulzar, S. (2021). Voluntary tax compliance behavior of individual taxpayers in Pakistan. *Financial Innovation, 7*, 1-23.
18. James, S., & Alley, C. (2002). Tax compliance, Self-Assessment and Tax Administration. *Journal of Finance and Management in Public Services, 2*(2), 27-42.
19. Jimenez, P., & Iyer, G. S. (2016). Tax compliance in a social setting: The influence of social norms, trust in government, and perceived fairness on taxpayer compliance. *Advances in Accounting, 34*, 17-26.
20. Jolfaian, D. (2000). Corporate income tax evasion and managerial incentives. *Journal of Public Economics, 81*(4), 581-608.
21. Kogler, C., Batrancea, L., Nichita, A., Pantya, J., Belianin, A., & Kirchler, E. (2013). Trust and power as determinants of tax compliance: Testing the assumptions of the slippery slope framework in Austria, Hungary, Romania and Russia. *Journal of Economic Psychology, 34*, 169-180.
22. Mustapha, B. (2010). The Impact of Tax Fairness and Demographic Factors on Tax Compliance in Nigeria (Doctoral dissertation, Universiti Utara Malaysia, Malaysia).
23. Oladipo, O. A., Nwanji, T. I., Eluyela, F. D., Godo, B., & Adegboyegun, A. E. (2022). Impact of tax fairness and tax knowledge on tax compliance behavior of listed manufacturing companies in Nigeria. *Problems and Perspectives in Management, 20*(1), 41-48.
24. Tanny, T. F., & Al-Hossienie, C. A. (2019). Trust in government: Factors affecting public trust and distrust. *Jahangirnagar Journal of Administrative Studies, 12*, 49-53.
25. Tuhumena, R., Falah, S., & Salle, H. T. (2023). The Effect of Trust in Government and Perceptions of Tax Justice on Tax Compliance with Job Type as Moderation (Empirical Study on Individual Taxpayers Registered at Jayapura Primary Tax Service Office). *Journal of International Conference Proceedings, 6*(5), 115-125.
26. Widuri, R., & Irawan, W. (2019). Tax justice perception and trust in government on tax compliance. In International Conference on Tourism, Economics, Accounting, Management, and Social Science (TEAMS 19) (105-110). Dordrecht: Atlantis Press.
27. Yang, K. (2005). Public administrators' trust in citizens: A missing link in citizen involvement efforts. *Public Administration Review, 65*(3), 273-285.
28. Ebrahimian Jolodar, S. Y., Ahmadi, M., & Iman Khan, N. (2017). The Impact of Justice and Tax Culture on Tax Compliance Considering the Role of Taxpayers' Attitude in Iran's Administrative System. *Quarterly Journal of Iranian Management Sciences Association, 13*(49), 59-79. [in Persian]

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

29. Behrvan, H., Noghani, M., & Ojaklou, K. (2015). Tax Action and Sociological Factors Affecting It (Case Study of Taxpayers Subject to Value Added Tax in Zanjan City). *Tax Research, 24*(30), 189-212. [in Persian]
30. Hassanzadeh Brothers, R., & Mousavi, S. E. (2019). The Pattern of Factors Affecting the Increase of Tax Justice in Iran. *The Sixth National Conference of Modern Researches in the Field of Humanities, Economics and Accounting in Iran,* Tehran.
31. Hajmahmood Attar, F., & Araei, V. (2022). The Effect of Trust in Government on Voluntary Compliance of Taxpayers with the Mediating Role of Tax Justice Perception. *Financial Accounting and Auditing Research, 14*(56), 243-264.
32. Salehi, A. A., Ghasemi, M., Round, D., & Ahnood, M. (2017). Perception about the Behavior of Justice, Trust, and Tax Behavior (Case Study: General Department of Tax Affairs West of Tehran). *New Research in Management and Accounting, 10*, 39-62.
33. Farhadi Mohali, A., & Dolatnia, F. (2018). The Effect of Trust in the Government and the Perception of Tax Justice on Tax Compliance (Case Study: Golestan Tax Affairs Organization). *The 5th International Conference on Accounting, Management, and Innovation in Business,* Tehran: The Permanent Secretariat of the Conference.
34. Kazemi Najafabadi, M. (1402). Investigating the Impact of Perceived Tax Justice and Institutional Pressures on Tax Acceptance in Small and Medium Businesses. *Quarterly Journal of New Research in Management and Accounting, 6*(2), 1.
35. Najdi, Z., & Qutbi, S. F. (1400). The Role of E-Government on the Development of the Tax System According to the Mediating Role of Taxpayers' Trust in the City of Shiraz. *The Fourth Annual International Conference on New Developments in Management, Economics and Accounting,* Tehran.

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

پیوست : خروجی نرم افزار

Gander

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	169	64.5	64.5	64.5
	2	93	35.5	35.5	100.0
	Total	262	100.0	100.0	

Age

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	32	12.2	12.2	12.2
	2	115	43.9	43.9	56.1
	3	78	29.8	29.8	85.9
	4	31	11.8	11.8	97.7
	5	6	2.3	2.3	100.0
	Total	262	100.0	100.0	

Education

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	82	31.3	31.3	31.3
	2	128	48.9	48.9	80.2
	3	52	19.8	19.8	100.0
	Total	262	100.0	100.0	

Field

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	94	35.9	35.9	35.9
	2	6	2.3	2.3	38.2
	3	17	6.5	6.5	44.7
	4	27	10.3	10.3	55.0
	5	118	45.0	45.0	100.0
	Total	262	100.0	100.0	

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

Experience

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0	2	.8	.8	.8
	1	50	19.1	19.1	19.8
	2	65	24.8	24.8	44.7
	3	52	19.8	19.8	64.5
	4	32	12.2	12.2	76.7
	5	61	23.3	23.3	100.0
	Total	262	100.0	100.0	

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
اعتماد به دولت	262	2.2	5.0	4.096	.5154
ادراک عدالتی مالیات	262	3.2	5.0	4.143	.4898
رویکردهای رفتاری	262	2.333333333333334	5.000000000000000	4.246819338422394	.494478299688233
رویکردهای اقتصادی	262	1.666666666666667	5.000000000000000	3.891857506361326	.549555207010368
ویژگی‌های ساختاری	262	1.666666666666667	5.000000000000000	4.006361323155214	.630873282367159
عوامل مالیاتی	262	3.00	5.00	4.2042	.44561
تطابق مالیاتی	262	2.916666666666667	5.000000000000000	4.087309160305343	.372147645998689
Valid N (listwise)	262				

One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test

		اعتماد به دولت	ادراک عدالتی مالیات	رویکردهای رفتاری	رویکردهای اقتصادی	ویژگی‌های ساختاری	عوامل مالیاتی	تطابق مالیاتی
N		262	262	262	262	262	262	262
Normal Parameters[a,b]	Mean	4.096	4.143	4.246819338422390	3.891857506361325	4.006361323155215	4.2042	4.087309160305342
	Std. Deviation	.5154	.4898	.494478299688256	.549555207010353	.630873282367170	.44561	.372147645998711
Most Extreme Differences	Absolute	.168	.140	.180	.234	.229	.201	.138
	Positive	.129	.140	.134	.174	.153	.177	.138
	Negative	-.168	-.078	-.180	-.234	-.229	-.201	-.135

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

Test Statistic			.168	.140	.180	.234	.229	.201	.138
Asymp. Sig. (2-tailed)[c]			.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000
Monte Carlo Sig. (2-tailed)[d]	Sig.		.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000
	99% Confidence Interval	Lower Bound	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000
		Upper Bound	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.853	23

	R Square	R Square Adjusted
تطابق مالیات	0.500	0.496
رویکردهای اقتصادی_	0.405	0.402
رویکردهای رفتاری	0.597	0.596
عوامل مالیاتی	0.557	0.555
ویژگی های ساختاری_	0.495	0.493

	Cronbach's Alpha	rho_A	Composite Reliability	Average Variance Extracted (AVE)
ادراک عدالتی مالیات	0.681	0.728	0.782	0.426
اعتماد به دولت	0.761	0.761	0.840	0.514
تطابق مالیات	0.755	0.770	0.816	0.261
رویکردهای اقتصادی_	0.631	0.629	0.803	0.577
رویکردهای رفتاری	0.382	0.409	0.711	0.458
عوامل مالیاتی	0.664	0.671	0.801	0.506

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

ویژگی‌های ساختاری_	0.578	0.662	0.765	0.530

Fornell-Larcker Criterion

	ادراک عدالتی مالیات	اعتماد به دولت	تطابق مالیات	رویکردهای اقتصادی_	رویکردهای رفتاری	عوامل مالیاتی	ویژگی‌های ساختاری_
ادراک عدالتی مالیات	0.652						
اعتماد به دولت	0.453	0.717					
تطابق مالیات	0.589	0.615	0.510				
رویکردهای اقتصادی_	0.269	0.507	0.636	0.759			
رویکردهای رفتاری	0.492	0.564	0.773	0.321	0.677		
عوامل مالیاتی	0.415	0.377	0.746	0.275	0.439	0.711	
ویژگی‌های ساختاری_	0.485	0.313	0.704	0.306	0.471	0.295	0.728

Cross Loadings

	ادراک عدالتی مالیات	اعتماد به دولت	تطابق مالیات	رویکردهای اقتصادی_	رویکردهای رفتاری	عوامل مالیاتی	ویژگی‌های ساختاری_
q1	0.149	0.250	0.565	0.361	0.278	0.779	0.127
q1	0.149	0.250	0.565	0.361	0.278	0.779	0.127
q10	0.383	0.370	0.526	0.707	0.391	0.282	0.166
q10	0.383	0.370	0.526	0.707	0.391	0.282	0.166
q11	0.162	0.338	0.574	0.463	0.762	0.250	0.237
q11	0.162	0.338	0.574	0.463	0.762	0.250	0.237
q12	0.346	0.208	0.447	-0.055	0.501	0.315	0.510
q12	0.346	0.208	0.447	-0.055	0.501	0.315	0.510
q13	0.508	0.575	0.535	0.183	0.736	0.334	0.249
q13	0.508	0.575	0.535	0.183	0.736	0.334	0.249
q14	0.754	0.325	0.367	0.131	0.293	0.296	0.304
q15	0.773	0.440	0.573	0.313	0.503	0.333	0.488
q16	0.604	0.165	0.356	0.077	0.256	0.353	0.292

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

	ادراک عدالتی مالیات	اعتماد به دولت	تطابق مالیات	رویکردهای اقتصادی_	رویکردهای رفتاری	عوامل مالیاتی	ویژگی‌های ساختاری_
q17	0.636	0.250	0.293	0.225	0.264	0.050	0.329
q18	0.439	0.225	0.166	-0.001	0.140	0.333	-0.073
q19	0.322	0.660	0.456	0.244	0.485	0.369	0.188
q2	0.221	0.410	0.538	0.239	0.297	0.763	0.132
q2	0.221	0.410	0.538	0.239	0.297	0.763	0.132
q20	0.451	0.707	0.423	0.176	0.517	0.237	0.276
q21	0.327	0.744	0.428	0.412	0.337	0.205	0.286
q22	0.329	0.803	0.449	0.565	0.326	0.196	0.223
q23	0.197	0.661	0.440	0.410	0.352	0.335	0.152
q3	0.309	0.169	0.512	0.128	0.317	0.734	0.190
q3	0.309	0.169	0.512	0.128	0.317	0.734	0.190
q4	0.523	0.233	0.497	0.025	0.358	0.546	0.406
q4	0.523	0.233	0.497	0.025	0.358	0.546	0.406
q5	0.445	0.057	0.468	-0.031	0.306	0.292	0.776
q5	0.445	0.057	0.468	-0.031	0.306	0.292	0.776
q6	0.176	0.262	0.277	-0.017	0.271	0.031	0.523
q6	0.176	0.262	0.277	-0.017	0.271	0.031	0.523
q7	0.395	0.352	0.685	0.513	0.428	0.256	0.845
q7	0.395	0.352	0.685	0.513	0.428	0.256	0.845
q8	0.075	0.315	0.475	0.831	0.157	0.140	0.322
q8	0.075	0.315	0.475	0.831	0.157	0.140	0.322
q9	0.125	0.476	0.433	0.735	0.158	0.191	0.210
q9	0.125	0.476	0.433	0.735	0.158	0.191	0.210

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

Mean, STDEV, T-Values, P-Values

	Original Sample (O)	Sample Mean (M)	Standard Deviation (STDEV)	T Statistics (|O/STDEV|)	P Values
ادراک عدالتی مالیات -> تطابق مالیات	0.391	0.386	0.063	6.237	0.000
اعتماد به دولت -> تطابق مالیات	0.438	0.446	0.069	6.326	0.000
تطابق مالیات -> رویکردهای اقتصادی_	0.636	0.640	0.083	7.677	0.000
تطابق مالیات -> رویکردهای رفتاری	0.773	0.780	0.025	30.435	0.000
تطابق مالیات -> عوامل مالیاتی	0.746	0.731	0.095	7.835	0.000
تطابق مالیات -> ویژگی های ساختاری_	0.704	0.712	0.031	22.936	0.000

Construct Crossvalidated Redundancy

	SSO	SSE	Q^2 (=1-SSE/SSO)
ادراک عدالتی مالیات	1,310.000	1,310.000	
اعتماد به دولت	1,310.000	1,310.000	
تطابق مالیات	3,406.000	3,008.488	0.117
رویکردهای اقتصادی_	786.000	615.553	0.217
رویکردهای رفتاری	786.000	583.180	0.258
عوامل مالیاتی	1,048.000	773.414	0.262
ویژگی های ساختاری_	786.000	600.996	0.235

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

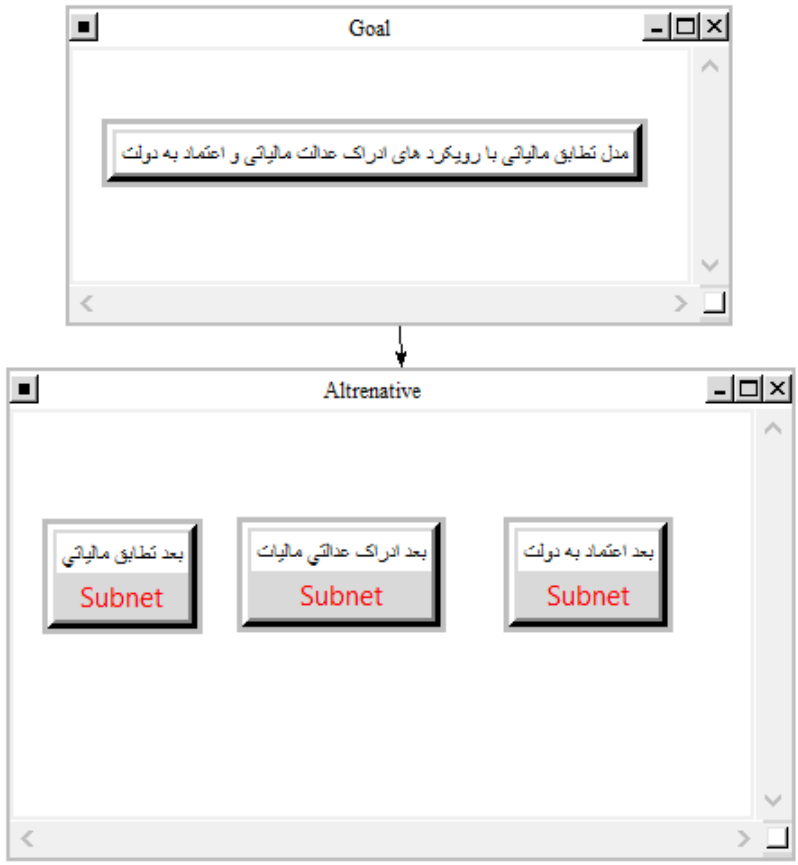

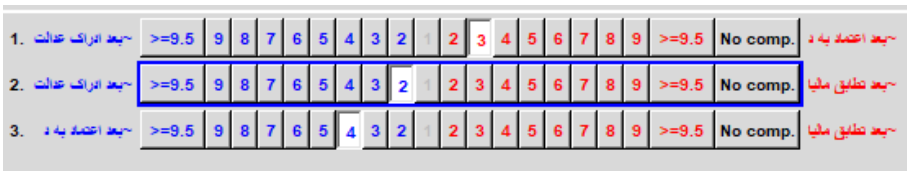

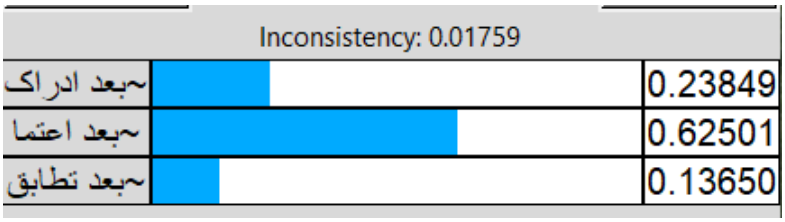

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

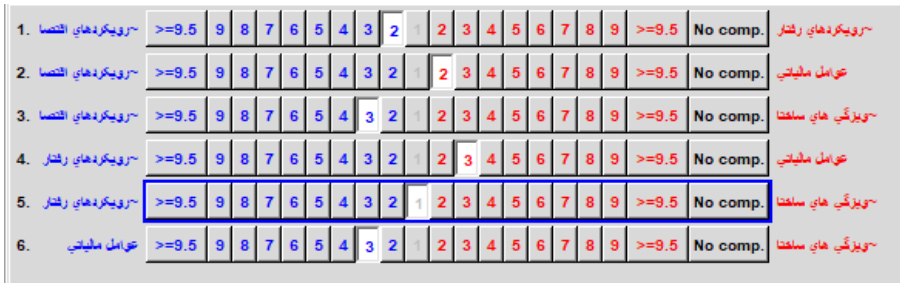

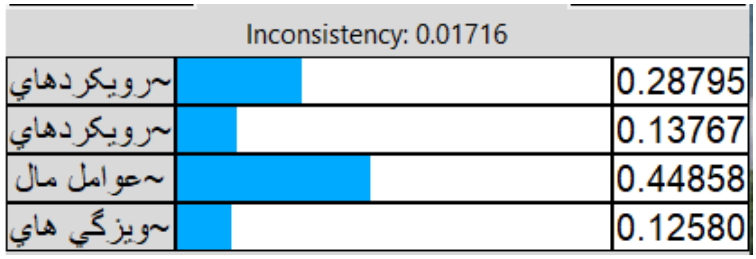

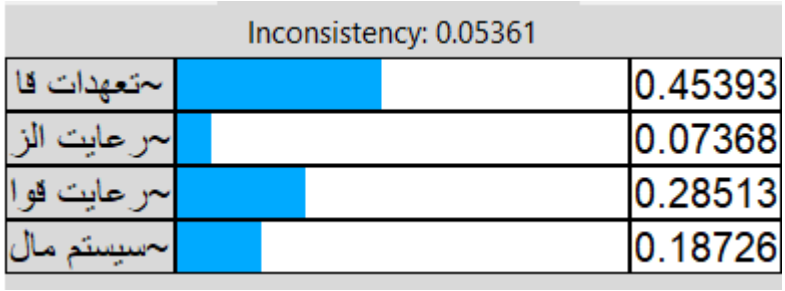

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

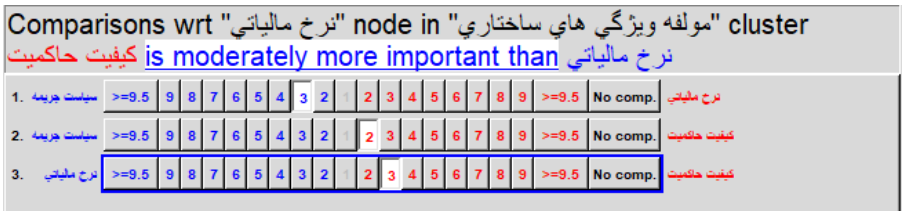

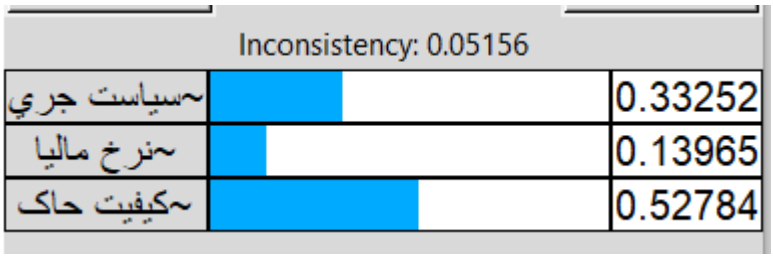

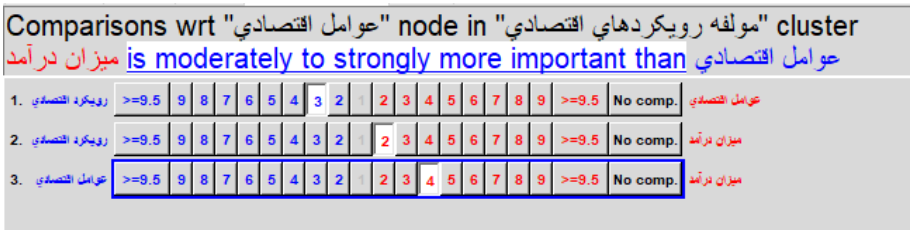

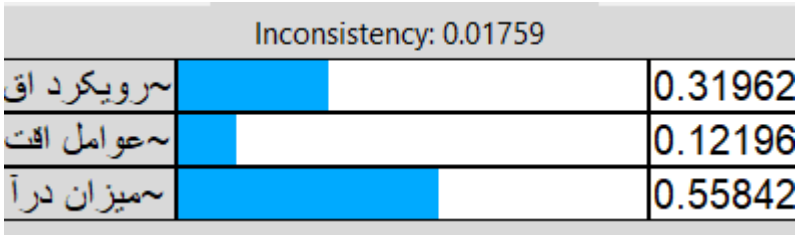

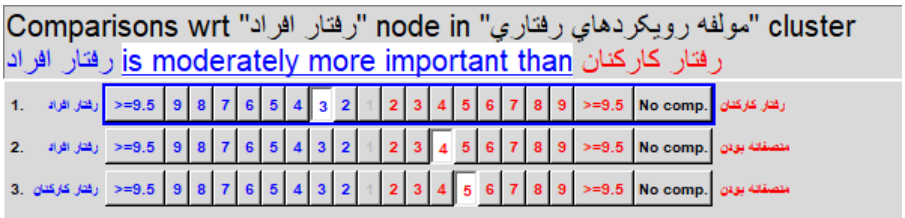

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

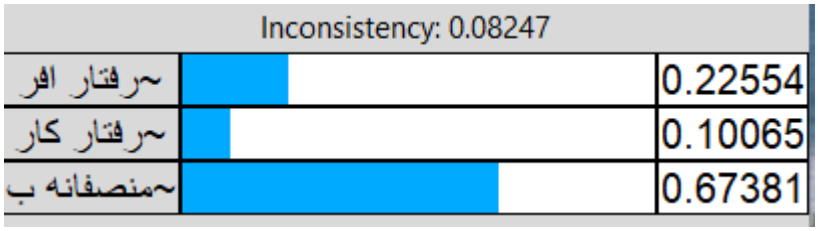

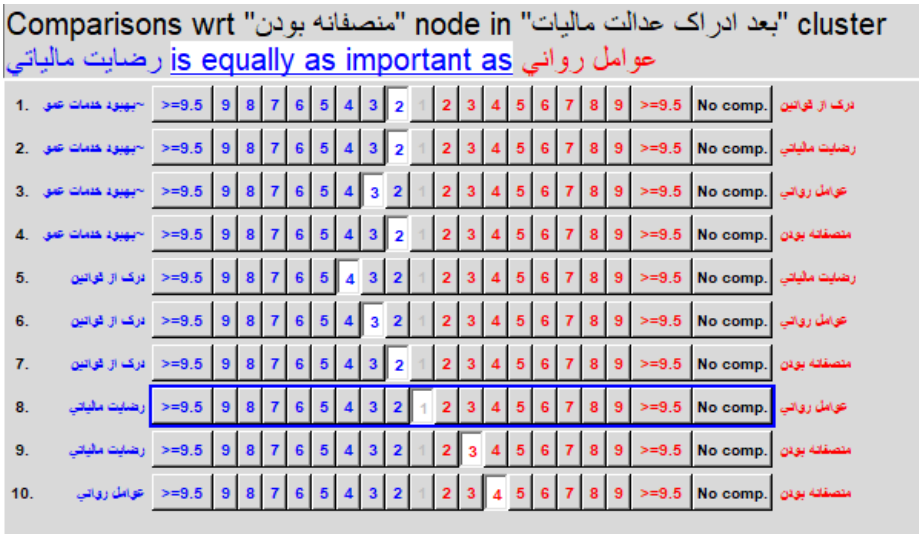

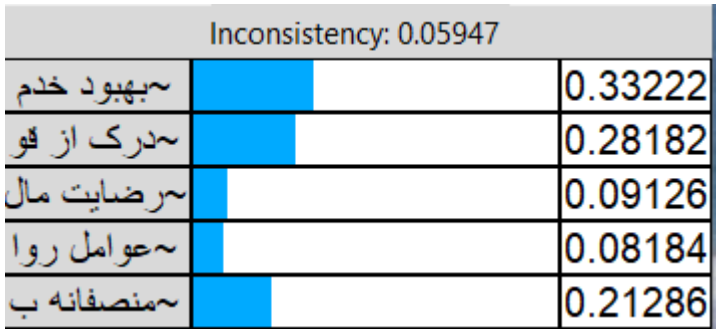

[DOI: 10.61186/taxjournal.33.63.160]

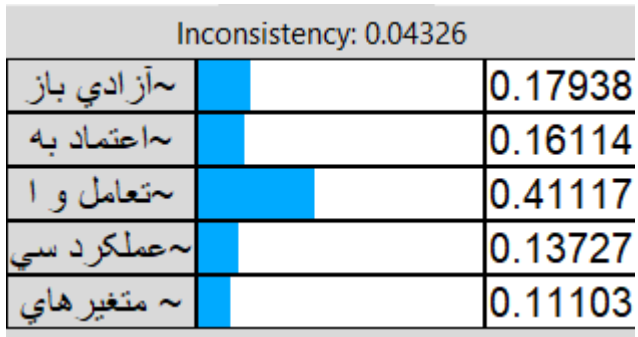

استناد به این مقاله: صادقی، احسان، رازدار، محمدرضا، و لاری دشت بیاض، محمود. (۱۴۰۳) شناسایی و اولویت‌بندی معیارهای مدل تطابق مالیاتی با رویکردهای ادراک عدالت مالیاتی و اعتماد به دولت. پژوهشنامه مالیات، ۳۲(۶۳)، ۱۶۱-۲۲۰.